ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 685
Субота
13. фебруар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

У овом броју:

ФОТОГРАФИЈА МАДАМ ВОНГ

БАСНИЦЕ КАРЕЛА ЧАПЕКА

Последњи задатак

ИЗ ФИЛМСКОГ СВЕТА

ДОБРИ БУНКЕРИ

С камером кроз џунглу

ПЛИТВИЧКА ЈЕЗЕРА СУ ПРАВИ ТУРИСТИЧКИ БИСЕР. НАЛАЗЕ СЕ У ОБЛАСТИ ЛИЧКЕ ВИСИЈЕ, СР ХРВАТСКА, ИМА ИХ 16, А ПОВРШИНА СВИХ ЈЕЗЕРА ИЗНОСИ ОКО 2 КВАДРАТНА КИЛОМЕТРА. СА УЖОМ ОКОЛИНОМ ПЛИТВИЧКА ЈЕЗЕРА ЧИНЕ НАЦИОНАЛНИ ПАРК У ХРВАТСКОЈ ЧИЈА ПОВРШИНА ИЗНОСИ 19.192 ХА. ВОДА ИЗ ЈЕДНОГ ЈЕЗЕРА СПУШТА СЕ У ДРУГО ПРАВЕЋИ ВЕЛИЧАНСТВЕНИ ВОДОПАД. НАЈВЕЋА И НАЈДУБЉА СУ: КОЗЈАК (ПОВРШИНА 0,792 КМ2, ДУБОКО 49,5 МЕТАРА) И ПРОШЋАНСКО (ПОВРШИНА 0,633 КМ2, ДУБОКО 40 МЕТАРА); СРЕДЊА ЈЕЗЕРА СУ: ЦИГАНОВАЦ, ОКРУГЉАК, ВЕЛИКО ЈЕЗЕРО, МАЛО ЈЕЗЕРО, БАТИНОВАЦ, ВИР, ГАЛОВАЦ, ГРАДИНОВАЦ, ЈЕЗЕРЦЕ, ДОЊА: МИЛАНОВАЦ, ОСРЕДАК (ГАВАНОВАЦ), КАЛУЂЕРОВАЦ И НОВАКОВИЋА ЈЕЗЕРО (ИЗ КОГА ИСТИЧЕ РЕКА КОРАНА).

Од учења мозак постаје тежи

„Када су пацови принуђени да много уче, повећавају им се одређени делови коре великог мозга". Овом изјавом професор Бенет са Калифорнијског универзитета потврдио је претпоставке које су још пре 150 година изнели стручњаци који су се бавили проучавањем мозга и његових функција.

Пацови групе А држани су под нормалним лабораторијским условима. Група Б држана је под појединачним боксовима до којих није допирала готово никаква ларма и сасвим мало светлости. Група Ц добила је много „играчака": мале лествице, трапезе и точкове, а поред тога морала је сваког дана по један час да проналази излаз из једног лавиринта и тако дође до хране. Уколико су задаци које су пацови морали да решавају били тежи, утолико су се повећавали тежина и дебљина појединих региона мождане коре. Највећи пораст регистрован је код можданог региона у коме је смештен центар чула вида. То повећање код групе Ц у односу на групу Б износио је преко 6 одсто.

Брамс и Бах из камина

Лавинији Лемб из Берголда, у енглеској покрајини Велсу, радио-апарат више није потребан. Музика, коју она иначе веома воли, долази у њен стан из једног камина који се загрева електричном струјом. Прошлог петка на програму су биле неке арије и Брамсова дела, а сутрадан Бахова музика.

„Чудо" је почело тиме што је у камин Лавиније Лемб требало уградити нове спирале за загревање. Кад је оправка била завршена, из камина је одјекнуо један виолински концерт. „Умало се нисам онесвестила од страха" — каже она. Радио-техничар коме се обратила за објашњење изјавио је да су овакви случајеви веома ретки — један од милион електрифицираних камина или пећи. Он је чак чуо и за упаљаче који су повремено „хватали" радио-емисије. Камин Лавиније Лемб прима трећи програм ББС-ија.

Из албума фото-репортера

КАДА СЕ ГОВОРИ О ВЕТРЕЊАЧАМА, ОБИЧНО МНОГИ ПОМИСЛЕ НА ХОЛАНДИЈУ, АЛИ ВЕТРЕЊАЧА ИМА ДОСТА И У НАШОЈ ЗЕМЉИ, НАРОЧИТО У ВОЈВОДИНИ И МАЧВИ. НА СЛИЦИ ЈЕ ЈЕДНА ОД СТАРИХ ВЕТРЕЊАЧА КОЈЕ ДАЈУ ИЗВЕСНУ ПРИВЛАЧНОСТ ВОЈВОЂАНСКОЈ РАВНИЦИ. ПОТИЧЕ ИЗ 18. ВЕКА, А НАЛАЗИ СЕ У БЛИЗИНИ ЗРЕЊАНИНА

УЏБЕНИК ЗА ЕЛЕКТРОНСКОГ ПРЕВОДИОЦА

Уџбеник за ... кибернетску машину написали су стручњаци рачунског центра у Јерменији. Од обимне школске граматике овај се уџбеник разликује математичким лаконизмом и јасноћом.

Научници су најпре анализирали појаве код којих једне речи на одређени начин делују на друге. У речнику је та зависност записана помоћу математичких симбола.

Нови уџбеник граматике намењен је специјалном електронском преводиоцу који за један дан може да преведе књигу од сто до сто педесет страница.

САОНИЦЕ — АМФИБИЈА

Саонице-брод су ново возило које је направио чувени совјетски конструктор А. Туполев за вожњу по сибирској тундри пуној баруштина и поплављених терена. Ове саонице — амфибија личе на хидро-глисер који покреће ваздушна елиса, а крећу се по води и леду брзином од 70/км час. док по снежном терену достижу брзину и од 100/км час.

СПАВАТИ, СПАВАТИ!

Јапанска радио-индустрија изнела је на светско тржиште још један новитет. Како се тврди у реклами, „апарат за успављивање" који је конструисала фирма „Мадзима" — најбоље је средство против несанице. Производећи шум кише, нови апарат за свега неколико минута успава човека који пати од несанице.

ДЛАНОВИ И ЗДРАВЉЕ

По налогу америчког Министарства здравља у току ове године ће стручњаци проучити руке, тачније дланове, код 100.000 новорођене деце. Циљ ове замашне акције није прорицање судбине из длана, као што би се у први мах могло помислити. Научници желе да утврде да ли отисци дланова омогућују откривање аномалија мозга и живчаног система — као што то мисле неки стручњаци, који тврде да између конфигурације длана и линија на њему с једне стране и мозга и нервног система с друге, постоји извесна веза.

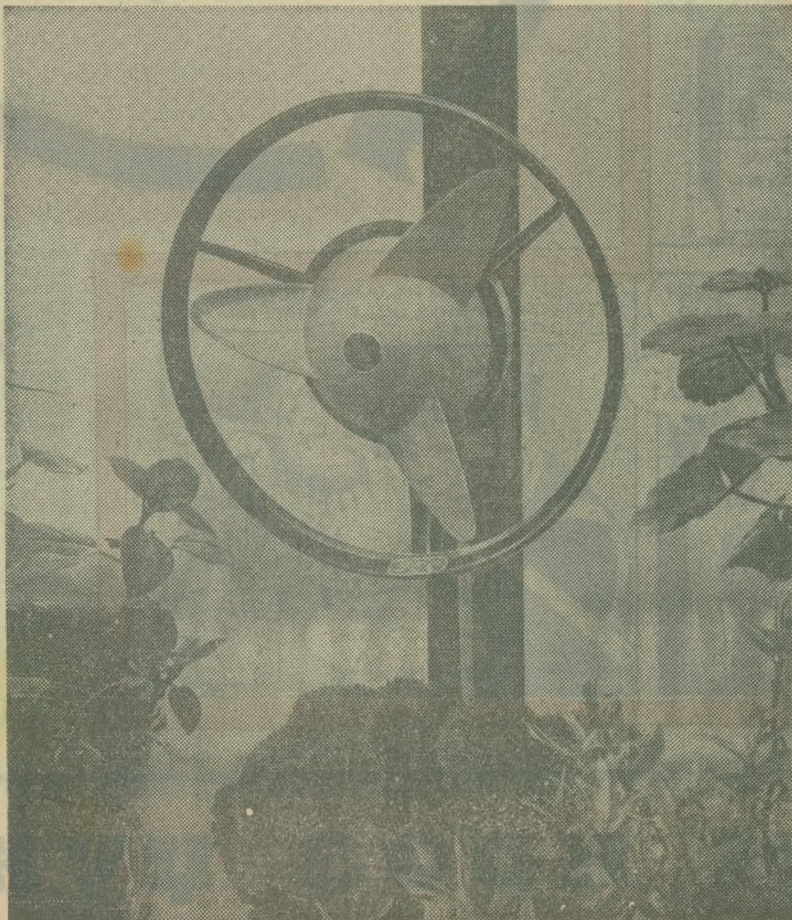

ЛЕЧЕЊЕ НА ДАЉИНУ

Први апарат за електронску дијагностику, конструисан у Сједињеним Америчким Државама, читаву ову годину полагаће „испит". Помоћу овог апарата испитиваће се очи, срце и рад мишића. Ево како ће у будућности изгледати преглед очију и постављање дијагнозе. Болеснику се глава причврсти тако да не може да је помера, а затим му се ставе наочари на којима се налазе фотоелектричне ћелије. Информације о стању очију добија координатор преко телефона и упоређује их са ранијим подацима, наравно ако је у питању „стари" пацијент. Готово истовремено резултате тог упоређивања лекар добија у облику графикона и дијаграма

ВЕНТИЛАТОР ЗА СТАКЛЕНУ БАШТУ

У БРИТАНИЈИ је израђен специјални вентилатор за стаклене баште тако да и баштовани аматери могу одржавати уједначену температуру у стакленим баштама и на тај начин сузбијати биљне болести. Уређај је познат под именом „Гардијан". Помоћу њега може се мењати разлика у температури и избацити влажан устајали ваздух који је узрок неких биљних болести.

Вентилатор може бити стално у раду уз врло ниске трошкове. Пераја вентилатора и кућиште мотора су израђени од политена, а пераја су безопасна у случају да их неко додирне док вентилатор ради.

Риба — фосил

Недавно је у Индијском океану, како пишу амерички листови, уловљена најређа риба на свету — коелакант — тешка 50 килограма и дугачка метар и по. Ова врста рибе, за коју се веровало да је изумрла пре много милиона година, има обележје и морске и сувоземне животиње. Досад је било ухваћено свега 20 примерака ове рибе.

САОПШТЕЊЕ О КОНКУРСУ ЗА НАЈБОЉИ ЦРТЕЖ

Жири прегледа примљене цртеже и резултат ће бити објављен до краја овог месеца.

Уредништво

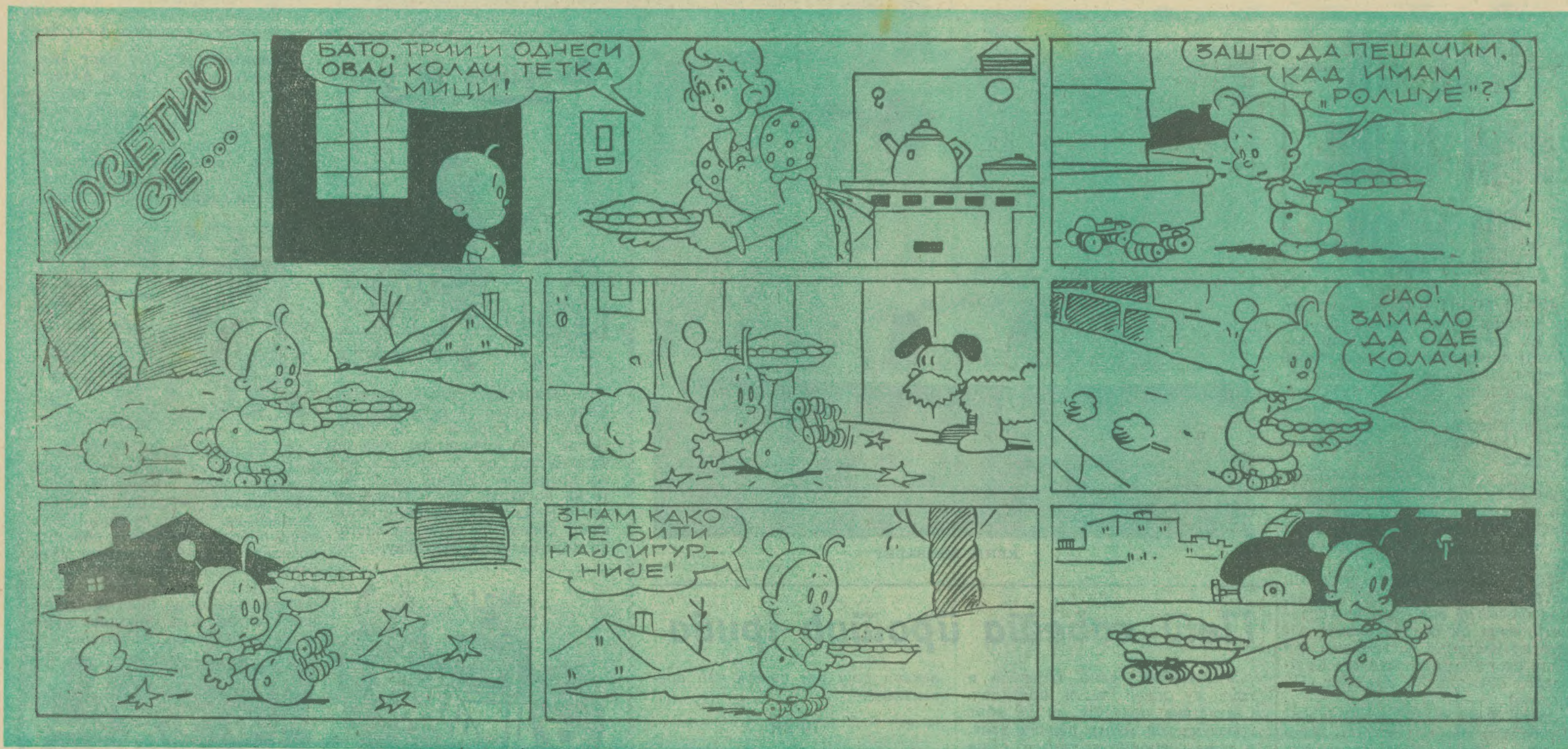

ВАТЕРПОЛО

„ФУДБАЛ НА ВОДИ" како се популарно назива ватерполо, једна је од најзанимљивијих спортских игара, која је популарна у целом свету. Ова игра поникла је у Енглеској и забележено је да је први пут одиграна у Лондону 1874. године.

*

Ватерполо је игра на нарочито одређеном пливалишту које има изглед правоугаоника. Највеће игралиште не сме бити веће од 28 са 18 метара, а најмање 17x15 метара. Границе игралишта могу бити обележене зидовима уставе, балванима који пливају или разним комбинованим пловцима.

Пливалиште на коме се одржава утакмица у ватерполу мора бити довољно дубоко, тако да играчи не могу да додирују ногама дно пливалишта.

На свакој половини пливалишта налазе се по једна врата (гол), која треба да су добро причвршћена. Врата су превучена мрежом да би се јасније видело да ли је гол постигнут или не. Врата су широка 3 метра а висока 0,90.

*

Ватерполо се игра фудбалском или сличном лоптом. Лопта не сме пропуштати воду, а шавови не смеју бити избочени. Забрањено је умастити лопту, јер је онда сувише клизава и тешко се хвата.

Ватерполо је игра момчади. Свака екипа броји по седам играча, од којих је један вратар и ужива посебне повластице. Игра траје четири пута по пет минута. Сва прекидања игре не броје се. После сваког одмора момчади мењају стране.

Тежиште игре састоји се у томе да свака екипа настоји да постигне гол, наиме, да убаци лопту у противничка врата. Побеђује она екипа која постигне више голова за одређено време игре. За време игре играчима је дозвољено кретање само пливањем. Хватање лопте обема рукама истовремено забрањено је.

Пре почетка игре обе екипе поставе се једна према другој на средини пливалишта. Судија, који се налази изван пливалишта, баца лопту између две екипе. Лопту хвата најбржи пливач и одмах је додаје своме саиграчу. Тако се игра развија. Треба још истакнути да су играчи овако распоређени: вратар, два бранича, један халф и три нападача.

*

Ватерполо играч мора да буде изврстан пливач, врло брз, окретан и веома издржљив. Лопта се мора примати у сваком положају и додавати хитро и прецизно. Нарочита вештина је дribловање, варање противника док се лопта гура пред собом. Ово могу да учине само нарочито брзи, еластични и вешти пливачи.

Када ватерполо игра једна искусна и добро технички изграђена екипа, онда је ова игра необично узбудљива и жива. Лопта уопште не пада у воду, већ лети с руке на руку. Када играчи дођу у непосредну близину гола онда се изводи ударац на врата. Тај део игре је најузбудљивији. Ударци, иако се изводе руком, веома су снажни. Право је задовољство посматрати доброг ватерполо пуцача, како се снажним замахом уздиже из воде до половине тела и у магновењу стреловитим покретом руке шаље лопту у сам угао врата.

И у ватерполу, као код фудбала, постоји најстрожа казна — пеналтик. Разлика је у томе, што се код фудбала ова казна изводи са даљине од 11 метара, а код ватерпола са даљине од четири метра. Ударац се изводи директно у гол.

ОДБОЈКА

НА СРЕДИНИ игралишта поставља се мрежа, један метар широка, а дуга толико да достиже од једне до друге међашне линије.

Одбојка је игра момчади. Свака екипа броји по 6 играча. Утакмице нису ограничене временом, већ се игра тако дуго док једна од екипа не достигне утврђен број поена. У игри је задатак да се одбије лопта руком преко мреже у противничко поље. Ово одбијање врши се све дотле док једна од екипа не учини погрешку, која се броји у корист друге екипе. Момчад која прва достигне 15 поена добија игру. Главне су погрешке: а) ако се код почетног ударца, а који иде од десне трећине границе игралишта, лопта баци у мрежу или изван игралишта; б) ако лопта за време игре падне на земљу; в) ако се лопта не пребаци противнику; г) ако пребацивањем лопта падне изван игралишта; д) ако лопту додирну од исте екипе више од 3 играча.

Код такмичења двеју екипа добија коначно игру она момчад која од 3 одиграна сета добије два, или од пет добије три.

СПОРТСКИ КАЛЕИДОСКОП

Јединствен случај

У ИСТОРИЈИ Вимблдона догодио се само један случај да је један учесник на турниру успео да после двадесет година опет освоји првенство Вимблдона. Овај јединствен подвиг извела је Американка Рајн, једна од најбољих светских тениских играчица. Американка Рајн први пут је победила у Вимблдону 1914. године и то у женском дублу. После тога она је учествовала на свим турнирима у Вимблдону с променљивом срећом. Дванаест пута била је првакиња у женском дублу, а седам пута у мешовитим паровима.

Своју последњу победу ова сјајна играчица освојила је 1934. године када је заузела прво место у женском дублу.

Диксијев 353. гол

КОЛИКО су поједини фудбалери били популарни у Енглеској најбоље се види по томе да је у част једног фудбалског аса компонована песма која је дуго година била најпопуларнији музички шлагер у енглеској престоници.

Фудбалер у чију је част компонована песма је Дикс Дин, славни центарфор „Евертона", фудбалског клуба из Ливерпула. Дикси Дин је био сјајан стрелац и кад је поставио рекорд у давању голова на првенственим утакмицама један одушевљени композитор-навијач написао је песму „Триста педесет трећи гол Диксиа".

Крос — контри

ОВО је једна од најлепших дисциплина атлетског спорта. Трчање по разноликом терену, или крос—контри, одржава се с пролећа на пругама од 3 до 10 километара и то по неком лепом, романтичном пределу. Стаза се обележава црвеним заставицама на удаљености од 125 метара.

Приликом избора стаза води се првенствено рачуна о томе да је што разноликија, наиме, да такмичар трчи и по равном терену и узбрдо, низбрдо, кроз јаруге, преко разних природних препрека, кроз шуму, поред река итд.

Крос—контри је врло здрав спорт и у овом такмичењу могу учествовати представници свих спортова. Такмичари су подељени у групе, већ према својим способностима.

Ситне вести из спорта

Тек је 1924. године дозвољено да се постигне директан гол из корнера. Раније су правила то забрањивала. Данас је, међутим, дозвољено да се изведе овај подвиг који је веома тежак.

*

Офсајд је уведен у фудбалски спорт 1866. године, а једанаестерац 1891. године.

*

Први фудбалски клуб у Енглеској основан је 1885. године.

*

Тек од 1904. године у Финској су уведена такмичења у трчању на 5.000 и 10.000 метара. Раније су атлетска такмичења одржавана у скоковима, бацању диска и копља и трчању на кратке стазе. Ове дисциплине уведене су у Финској од 1880. године.

*

Раније се у Италији играло фудбалско првенство по систему Девис купа. Победник није играо утакмице, већ је чекао првака квалификационих утакмица па је у сусрету с њиме бранио свој наслов првака државе. Доцније се овакав систем показао као нереалан у фудбалском спорту и промењен је.

*

Први светски рекорд у вожњи аутомобилом забележен је 1898. године. Тада је постигнута највећа просечна брзина од 63 километра и 100 метара на сат.

*

Тилден је у својој тридесетој години први пут освојио првенство Вимблдона. Пре тога он је већ био познат тениски играч и имао је много успеха, нарочито у такмичењу за Девисов куп, али је ипак доста доцкан победио на турниру у Вимблдону.

*

У историји Енглеског купа најдуже је трајала утакмица између Менсфилд Тауна и Халифакс Тауна. Борба је трајала седам и по часова. Одигране су, наиме, четири утакмице. Три су биле продужаване 2x15 минута, али је резултат увек био нерешен. На четвртој утакмици постигнут је гол десет минута пре краја утакмице и борба се завршила у корист Халифакс Тауна. Занимљиво је да је тај једини гол био ауто-гол бека Менфилд Тауна.

ГРАДОВИ КОЈИ ПЛОВЕ ПО МОРУ

КВИН МЕРИ и Квин Елизабет су највећи прекоокеански бродови на свету. Они припадају познатој компанији Кунард. Квин Мери поринута је у море 1934. године, а Квин Елизабет 1938. године. Оба брода и данас плове преко северног Атлантика на линији Саутемптон — Шербур — Њујорк.

Бродови су саграђени у Шкотској. Сваки од њих може да прими по 2.000 путника и посаду од преко 1.200 морнара и техничара, а то је приближно број становника неке варошице.

Брод Квин Елизабет дуг је 310 метара, а Квин Мери 306 метара. Кад би могли ове бродове усправити, онда би оба надвисила Ајфелову кулу (296 метара) или би били скоро исте висине као Крајзлеров облакодер у Њујорку (312 метара).

Квин Мери (81.237 тона) је први британски брод који је имао оволику дужину. У Саутемптону, његовој матичној луци, требало је сарадити специјалан гат да би брод пристао. У Њујорку су такође биле предузете мере да би се обезбедило пристајање овог прекоокеанског гиганта. У другом светоком рату овај брод је служио за транспорт трупа.

Брод Квин Елизабет (83.673 тоне) је такође у току рата постао транспортни брод за превоз трупа.

Путовање у једном од ова два брода је доживљај који се лако не заборавља. Оба брода имају карактеристике једног савременог града; на њима се налазе продавнице, ресторани, пошта, позоришта, биоскопи, базени за пливање, спортска игралишта итд.

Путници могу да уживају у вожњи или да се баве неким спортом. Ту се налазе: тенис игралиште, сала за стони тенис, одбојку, кошарку итд. Путници могу да се забављају и другим друштвеним играма, а могу да проведу време умотани у ћебад, са књигом у руци, у угодној столици за одмарање на палуби брода или у шетњи разгледајући многобројне просторије.

Више од две трећине посаде запослено је као угоститељско особље. Свеже намирнице утоварују се у Саутемптону, Шербуру и у Њујорку. Говеђе месо углавном се допрема из Шкотске, дивљач из Енглеске, а вино из Француске и Немачке.

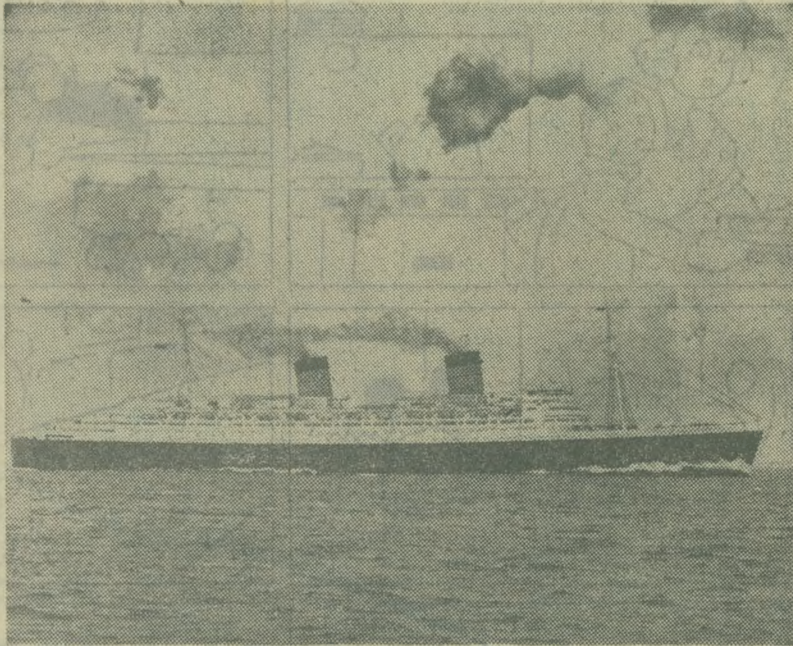
КВИН ЕЛИЗАБЕТ

Пет савета против грипа

У ЗИМСКЕ дане кијавица и грип су наши чести пратиоци. Статистике показују да се због грипа изгуби много радних дана, а да не говоримо колико то staje државну касу. Изазивач грипа је вирус, тако малих димензија да га ни најфинији филтри не могу задржати. Први научници који су се латили овог проучавања били су изненађени открићем. Наиме, нису нашли само један вирус, већ велик број различитих „врста". У Пастеровом заводу досад су набројали преко педесет оваквих вируса, док су у Интернационалном центру за грип у Лондону нашли помоћу микроскопа хиљаду различитих „врста". Они су најраспрострањеније и најотровније обележили словима А, Б, С, Д. Први су најтоксичнији.

Вакцинација против грипа није изводљива због многобројности поменутих „врста". Ипак, у Пастеровом институту се прави вакцина против најопаснијих клица. Стручњаци кажу да су довољне две инјекције у размаку од 15 дана па да се стекне релативно солидан имунитет. Руска вакцина, даје се простом носном штрцаљком. Колико је корисна ова метода, засад се не зна, јер се није појавила у другим деловима Европе. Међутим, још није ни у СССР препоручена систематска вакцинација. У случају епидемије приступило би се вакцинисању лекара, болничког особља, болесника, нарочито срчаних, плућних и других којима би грип могао јаче нашкодити, затим служби које раде са грађанством.

Како избећи грип?

У очекивању идеалне вакцине, лекари дају пет савета као превентивне.

ПРВИ

Чим наступи зима, пијте сокове богате витамином Ц, јер он штити од грипа. Витамин Ц се налази у изобиљу у лимуну, поморанџи и греп-фруту.

ДРУГИ

Избегавајте претерани замор, јер је познато да грип првенствено напада преморене. Треба да спавате довољно, јер сан крепи човека.

ТРЕЋИ

Ако се ипак разболите, немојте заборавити аспирин. У просторији ваздух не сме да буде сув, јер сув ваздух дражи слузокожу носа и грла и на тај начин умањује отпорност према вирусу. Треба чешће проветравати собу.

ЧЕТВРТИ

После првих знакова грипа (дрхтавица, језа, главобоља, малаксалост) не сме се оклевати. Треба остати 2—3 дана у кревету. Лекари сматрају да најчешће до компликација долази баш код оних особа које су по сваку цену желеле да наставе рад.

ПЕТИ

Треба „утопити" грип, каже народна пословица. То је тачно, јер организам губи воду под дејством температуре. Пијте у току дана доста воде, најмање три литра супе од поврћа — каже др Катењи из Пастеровог института. Није дозвољено пити алкохол.

Догодило се у...

... **Марсељу.** Енглез Вилијам Холт предузео је студијско путовање по Европи — на коњу. После 1.400 километара пута по Француској, он је на свом коњу кренуо за Италију после које ће посетити још и Швајцарску и Немачку. О његовом путовању донели су вест сви листови који излазе у Марсељу.

...**Њујорку.** Пред новогодишње празнике у излозима многих радњи специјализованих за продају поклона појавиле су се колевке намењене искључиво четвороногим кућним љубимцима. Колевке су различитих величина, тако да се за сваког љубимца — почев од мачкице до великог пса — може наћи одговарајућа.

...**Њујорку.** Седамдесет трогодишњи пензионер Луис Вајсгебер свира виолинске концерте преко телефона. Вајсгебер не „приређује концерте" само кад неко њега позове телефоном; он често окрене било који телефонски број и понуди да нешто одсвира. Кажу да се још није догодило да позвани телефонски слушалац спусти слушалицу пре но што Вајсбегер заврши „концерт".

...**Антарктику.** У току овог антарктичког лета — јер на Антарктику сада влада лето — научници ће покушати да, спустивши се у воду у нарочитим гњурачким станицама, одгонетну значење звиждука и осталих звучних сигнала помоћу којих се туљани споразумевају у води.

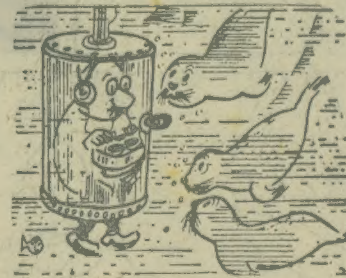

... **Сасексу.** После последње фудбалске утакмице одигране за прелазни пехар грофовије Сасекс, једном гледаоцу случајно је пало на ум да преброји играче победничког тима док су позирали фото-репортерима. Не верујући својим очима, пребројао их је и други и трећи пут. У победничком тиму било је деветнаест играча. Све утакмице одигране за пехар су поништене.

...**Мак Нејл острву.** Цим Вајтерек био је позван да питомцима тамношње робијашнице одржи предавање о свом успешном успињању на Маунт Еверест. На велико разочарање заточеника, Вајтереку није било дозвољено да чак ни илустрације ради, понесе своју опрему а пењање.

...**Сједињеним Америчким Државама.** Сликање портерета у овој земљи и узело је незапамћен замах јер многе велике фирме желе да на највиднијем месту истакну своје шефове сликане уљем и стављене у златне рамове. Од портрета се не захтева толико сличност колико да улива поуздање и страхопоштовање.

ИЗ ПОВЕСТИ АУТОМОБИЛА

СТАРТЕР — Године 1911. Ц. Ф. Кетеринг, један од америчких пионира у производњи аутомобила, пронашао је електрични стартер. Овај проналазак је имао огроман утицај на даљу производњу аутомобила. Он је избацио из употребе курблу. Сада је било могуће да се и жене служе аутомобилом.

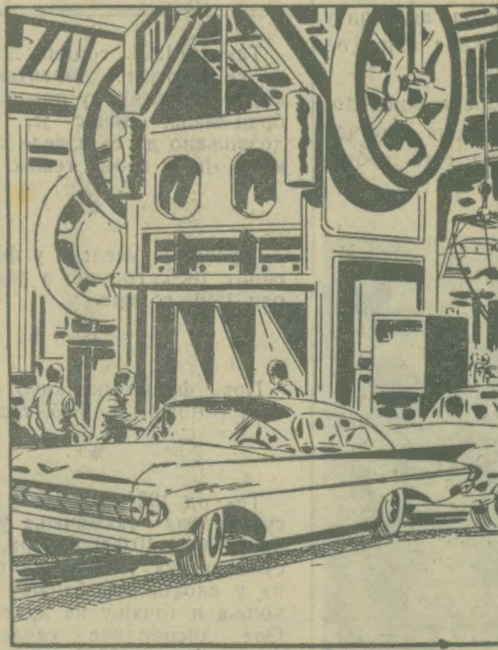

ДАЉА УСАВРШАВАЊА — Захваљујући бескрајном платну и проналаску стартера, производња аутомобила је направила велики скок. Следиле су даље новине: челичне каросерије — 1912. године; кочнице за сва четири точка — 1915. године; сигурносно стакло, аутоматске трансмисије, усавршавање волана. И спољашни изглед возила се знатно променио.

ИНДУСТРИЈА — Масовна производња аутомобила подстакла је развитак и других грана индустрије. Челик, стакло, гума и друго били су артикли који су се све више тражили, а индустријске гране које су их производиле почеле су нагло да се развијају, а тиме се запошљавао све већи број радника.

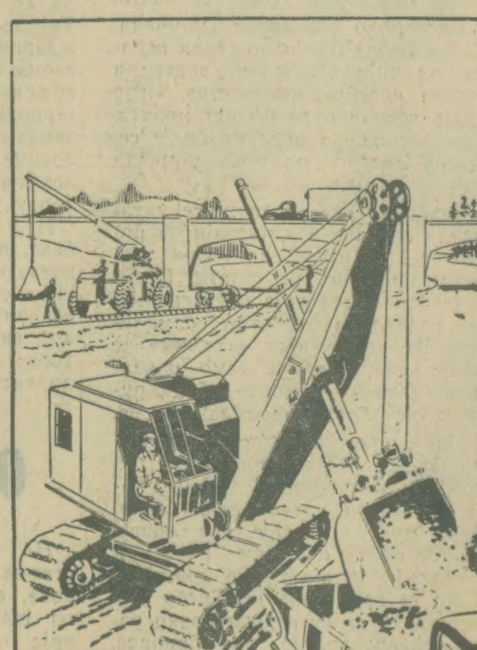

ПУТЕВИ — Првобитни аутомобилски путеви нису били ништа друго до утабане стазе, непроходне када је било влажно. Када се број аутомобила повећао, појавила се потреба за бољим путевима и они су прављени. И данас се у свим земљама света посвећује велика пажња изградњи путева.

(Наставиће се)

Кинескиња мадам Вонг има највећу гусарску дружину на свету. Под њеном командом налази се 150 бродова, 8.000 гусара и безброј достављача и обавештајаца. Мадам Вонг напада трговачке бродове на отвореном мору, али не преза ни од напада на лучка стоваришта. Нико не зна како изгледа ова жена-пират и зато је само за једну њену фотографију обећана милионска награда.

ФОТОГРАФИЈА МАДАМ ВОНГ

ПОРТУГАЛСКА полиција у Макао-у нуди десет хиљада фунти (21 милион динара) за једну фотографију — једну јасну, скорашњу фотографију мадам Вонг. А онај ко би ухватио мадам Вонг може да тражи награду коју сам одреди. Исплатиће му је без речи, заједнички, власти Јапана, Хонгконга, Тајвана, Филипина, Тајланда.

Сви подухвати да се мадам Вонг ухвати — а то су од 1951. године до данас многи покушали — завршили су се смрћу. Јер, мадам Вонг је највећи и најстрашнији пират источних мора.

У морима између Тихог и Индијског океана гусарење цвета већ вековима. Оно је за време другог светског рата било сведено готово на нулу, јер су сви бродови пловили у конвоју, праћени ратним поморским јединицама а јапанске власти су скидале главе свим члановима посаде сваког брода за који би се макар посумњало да се бави гусарењем.

Па ипак, један пират је успео да се одржи за време рата, па чак и да увећа своје послове. То је био Вонг Кунг—кит, један од чиновника чангкајшековске владе. Нико не зна када је Вонг окупио основни капитал, али је познато да је већ имао гомилу новца када је 1940. године напустио државну службу и одлучио да постане гусар. Његова верна помоћница, млада и лепа Шан, била је до удаје играчица у једном ноћном бару у Кантону.

О гусарским подвизима Вонг Кунг—кита нећемо вам причати. Рећи ћемо само то да је Вонг, страх и трепет за све бродове у водама Далеког истока, настрадао 1946. године.

Вонгова смрт одјекнула је као права сензација. Сви су претпостављали да ће то бити крај његове пиратске „империје". Али већ после неколико дана пронела се вест да је све послове узела у своје руке мадам Вонг.

Два главна Вонгова помоћника сматрала су да су они, а не мадам Вонг, прави наследници пиратске дружине. Они су јој дошли са захтевом да њима препусти послове и— она је обојицу убила. После тога о том догађају нико није ни покушао да разговара с мадам Вонг.

Главни стан мадам Вонг налазио се на острвима у близини Хонгконга и отуда је она почела да шири своју гусарску мрежу. Она се више није задовољавала нападом на бродове на отвореном мору, већ их је пљачкала и у лукама, а није презала ни од напада на лучка стоваришта.

Када не би било другог плена, бродови мадам Вонг, снабдевени дизалицама, отискивали су се ноћу на море и извлачили на површину велике комаде подводног резервног кабла што спаја Хонгконг са Сингапуром. Бакар и челик скинути с кабла продавани су затим на „црној берзи".

Први велики гусарски подухват мадам Вонг био је напад на холандски пароброд „Ван Хојц". Са седам џунки она је стигла пароброд који је из Кантона пловио у Шантоу, усред ноћи га је са својим пиратима заузела и одмах онеспособила његов радиоодашиљач. На палуби је остала 15 часова, све док товар са брода није био пребачен на њене џунке.

Свим путницима било је наређено да се стисну у једну кајуту где су им гусари претресли новчанике и ташне. Ова операција донела је мадам Вонг 400 хиљада фунти. Нико од посаде и путника није видео лице мадам Вонг. Она само понекад узима учешће у експедицијама својих бродова, али у тим ретким случајевима свима покаже за шта је све способна.

Једном, у марту 1951. године, два брода мадам Вонг — торпедни брзи чамци које је украла од Јапанаца — зауставили су португалски теретњак „Опорто" од 4.000 тона носивости, који је пловио за Макао.

Читава посада брода од 22 човека била је убијена на палуби. Само је један морнар успео да се спасе: рањен, пао је у море и ухватио се за даску од испражњених сандука што су их пирати побацали у воду. Касније је рањеног морнара спасао један португалски торпедни разарач. Али пре смрти он је смогао снагу да опише мадам Вонг. Тај опис к једна стара фотографија снимљена још 1939. године једини су путоказ за оне који трагају за мадам Вонг.

Још 1951. године било је јасно да мадам Вонг узима у своје руке читав „гусарски занат". Неке мање банде добровољно су јој се придружиле, друге је она на то натерала силом.

Уцењивачка писма

У августу 1951. године управа једне британске поморске компаније добила је писмо следеће садржине: „Ваш теретњак који ће отпловити 25. августа биће нападнут. Неће вам помоћи ни ако одложите полазак. Свом броду осигураћете безбедну пловидбу ако платите 20.000 хонгконшких долара!" У писму је било упутство за уплату уцене.

Компанија је платила уцену не само због тога што су сви британски ратни бродови на Истоку били ангажовани у корејском рату, већ и што је то био најједноставнији излаз. Поморска полиција у Хонгконгу сматра да приходи пирата од уцена износе годишње око 150 милиона хонгконшких долара. Лавовски део узима мадам Вонг.

Идуће године петнаест пирата мадам Вонг, који су се као путници налазили на броду „Конг Фејт", што саобраћа између Хонгконга и Кантона, преузели су команду брода, опљачкали путнике и побегли са 270 хиљада долара.

За време корејског рата, доведени до беса сталним губицима у материјалу, Американци су послали против мадам Вонг неколико извиђачких бродова. Резултат акције: пирати су им украли један патролни брод. Нема никаквих доказа да је ову пљачку извршила мадам Вонг, али стил акције био је типично њен.

Прича се да мадам Вонг често посећује Макао, Хонгконг, Сингапур, па чак и Токио где поред прикупљања информација и састанака са муштеријама одлази и у коцкарнице, јер су хазардне игре њена једина страст.

Полиција у Макао-у је уверена да мадам Вонг често борави на острву, али је њу немогућно препознати. Због тога је португалска полиција и понудила десет хиљада фунти за једну њену фотографију. Месец дана после расписивања награде шеф полиције добио је пакет у коме је био још један пакет с натписом: „Ове фотографије ће вас занимати јер се односе на мадам Вонг". Шеф је нестрпљиво отворио пакет и извукао фотографије. То су били снимци два убијена и страховито измрцварена човека. У пропратном писму стајало је да су ти људи убијени у тренутку кад су покушали да фотографишу мадам Вонг.

Метод рада организације Вонг је такав да данас она сасвим ретко узима директно учешће у операцијама. Недавно је бродској компанији „Квангси" било предложено „покровитељство" за 150 хиљада долара годишње. Компанија је одбила. Убрзо после тога, на отвореном мору, на десет стопа од једног брода ове компаније, експлодирала је мина и оштетила бродску крму и динамомоторе. Неколико дана касније још један брод компаније „Квангси" настрадао је од мине. Приликом ове експлозије 17 чланова посаде изгубили су животе.

На пријему код вицепредседника

У јуну 1962. године вицепредседник Филипина Емануел Палаес приредио је пријем у свом дому у предграђу Маниле. Међу две стотине гостију била је и луксузно одевена мадам Сенкаку која је читаво вече провела за коцкарским столом стављајући огромне улоге. Пелаеса је заинтересовала гошћина хладнокрвност па јој је рекао: „Ви играте толико мирно и стављате толико велике улоге да би тако могла да се понаша још само мадам Вонг".

— Па ја и јесам мадам Вонг — мирно је одговорила. — Сенкаку је мој псеудоним.

Присутни гости су се насмејали успелој шали. После недељу дана вицепредседник је добио писмо из Макао-а. „Захваљујем за пријатно вече. Вонг-Сенкаку."

Пелаес није успео да пронађе у Макао-у никакву мадам Сенкаку па је писмо упутио Интерполу приложивши и сведочанства осталих гостију о изгледу мадам Вонг. Интерпол није имао од тога никакве користи зато што се ни два описа нису подударала.

После овог догађаја многи су се запитали нису ли и они имали под својим кровом као гошћу мадам Вонг. То није искључено јер мадам Вонг, која се представља под најразличитијим именима, има неколико кућа у разним местима. Претпоставља се да је у разним градовима она пријављена као жена једног, другог или трећег свог помоћника чија права имена такође нису позната.

Не зна се колика је флота мадам Вонг. Енглези сматрају да она под својом командом држи 3.000 људи, а Португалци тврде: „Осам хиљада и још безброј достављача". Јапанци, пак, кажу да се њена флота састоји од 150 бродова.

У мају 1963. године Јапанци су били на прагу да одгонетну тајну мадам Вонг: један од њених помоћника уговорио је састанак са представником полиције у Кобеу.

Њен помоћник је дошао на место састанка, као што је обећао, али са одсеченим рукама и ишчупаним језиком. Живео је још неколико седмица, али никакво обавештење није више могао да пружи.

Мадам Вонг има 43 године, тако да ће се још дуго моћи бавити својим страшним занатом. Она га већ толико година обавља да се на Далеком истоку њено гусарење сматра природном појавом. Једна паробродска компанија напомиње у својим полисама да не плаћа осигурање „за оно што учине бог и мадам Вонг".

КРАБА СА ОСТРВА ЈУЖНИХ МОРА

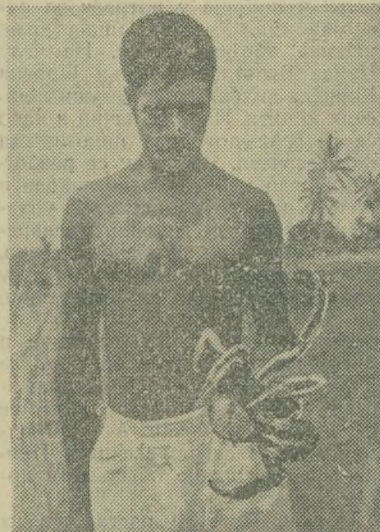

ЛОВАЦ МАМИ КРАБУ ИЗ ЈАМЕ И ПОКАЗУЈЕ ДА ЈУ ЈЕ УЛОВИО.

КРАБА кокосовог ораха живи на отоцима јужних мора и становници тих острва више цене њено месо него месо лангуста и морских краба. За најукуснији део сматра се наслага масти на стомаку крабе, и баш том наслагом краба добија округласт облик те је и називају „велика лопта". Становници Нових Хибрида цене ову крабу не само као посластицу него као једино месо које они једу, пошто на њиховим острвима нема дивљачи.

Ова краба може да има до 3 кг а њене огромне маказе достижу дужину 30—40 см. Маказе су од великог значаја за крабу јер се помоћу њих она храни. Својим клештима краба лако отвара кокосове орахе, који су пали на тле, а кад знамо да домороци тај посао напорно врше великим ножевима или секиром, онда можемо приближно да замислимо снагу тих клешта.

Преко дана крабе живе у јамама у земљи близу кокосових палми, а ноћу излазе у своју „мензу". Уколико их неко изненади приликом ноћних похода, оне брзо беже и почињу да се пењу уз дрво. Тада је прилика за хватање. Брз и спретан покрет, захват преко леђа — и краба је немоћна. Тај начин хватања је без већих ризика, док професионални хватачи крабе лове из јама на тај начин што их измаме па онда вешто хватају тако да их краба не може дохватити клештима.

КРАБА ЈЕ НАВАЛИЛА НА КОКОСОВ ОРАХ

ПРИМИРЈЕ

У излогу једне апотеке у Буенос Аиресу стоји плакат на коме крупним словима пише: „Господи бандитима. Ова апотека је већ седам пута узастопце пљачкана. Најлепше вас молим да ми објавите примирје и оставите ме извесно време на миру. Хвала унапред. Карлос Франко, апотекар. Пост скриптум: Последња провала извршена је 1. децембра 1964. године".

ПОСЛЕДЊИ ЗАДАТАК

Алан Пинкертон (1819 — 1884), амерички детектив рођен у Глазгову у Шкотској, основао је 1850. године у Чикагу приватну детективску агенцију чији су се детективи прославили у хватању пљачкаша возова и пони-експреса. Овде доносимо причу о Тими Бруксону, једном од познатих агената Пинкертонове агенције.

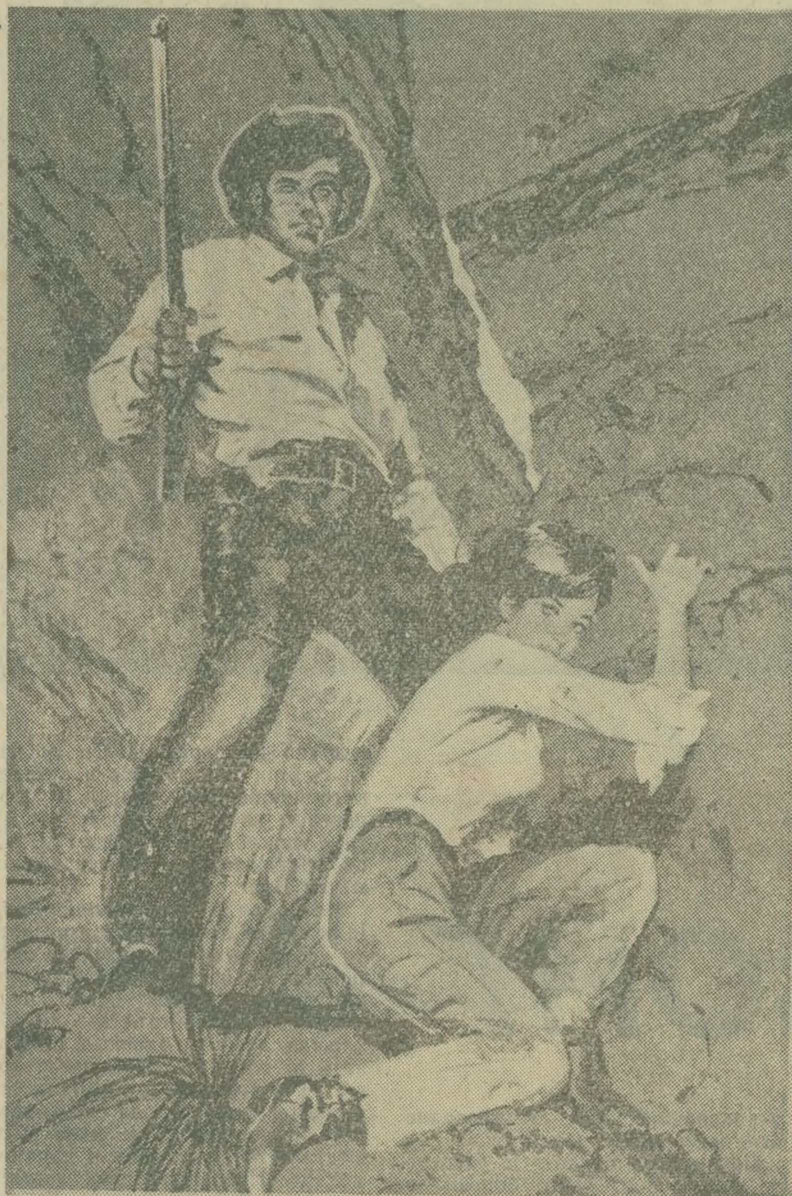

КАД ЈЕ Тими Бруксон објавио својим колегама намеру да напусти место детектива у агенцији, они нису могли да верују својим ушима. Одлука да се жени симпатичном Тексашанком и није их тако изненадила, али жеља да због тога напусти овај посао и посвети се одгајивању коња — е то је збиља било нешто невиђено. Сви су га одвраћали, почев од колега па до шефова, али ништа није помагало. Тими Бруксон стеже руке својим друговима, опрости се од шефова и дилижансом оде на Запад. Иза њега је остала само слава једног од најчувенијих Пинкертонових агената и кратки извештај послат са његовог последњег задатка: „Џемс Берет и Франк Корнел су пронађени у пустињи Бело сунце. Мртви. Новац је враћен банци у Клајтону. Афера окончана!“

*

Месец дана раније, тачно 28. маја 186... год, нова банка у Клајтону је била нападнута и опљачкана. Скептички расположени према месном шерифу, сопственици банке су се обратили за помоћ Пинкертоновој агенцији. Већ 24 часа касније, после анкете спроведене збрда здола, Тими Бруксон је дошао до закључка да су у ову аферу умешана два човека добро позната по злу његовој агенцији: Франк Корнел и Џемс Берет. Чак је са сигурношћу могао да тврди да су пљачкаши побегли према југу, у жељи да пребегну преко мексичке границе. Одбијајући шерифову помоћ, јер Тими је најрадије деловао сам, он пође у потрагу за њима...

На Црвеним брежуљцима, једином приступачном кланцу пустиње Бело сунце, Тими примети једну девојку. Изненађен појавом жене на овом месту, он је упита шта ту ради? Видно узбуђена, девојка рече да се зове Џун Клаперс и да је пошла у потрагу за двојицом разбојника који су јој у току ноћи убили оца и са ранча одвели два најбоља коња. Како добро познаје овај крај у коме је одрасла, она је пошла да освети оца.

Тими јој онда исприча да и он тражи ту двојицу истих људи, који су после пљачке у банци украли и коње да би што пре прешли пустињу. И поред његовог великог навађивања да се девојка врати на ранч, а да ће се он за њих обоје обрачунати са разбојницима, девојка не пристаде. Убеђивала га је да је прими у своје друштво, да ће му бити од користи, јер је ту одрасла и одлично познаје овај крај; осим тога, да су коњи, иако изванредно јаке животиње, ипак неспособне да пређу више од 25 миља на дан... и, према томе, неће стићи на границу пре 6 или 7 дана.

Седам дана гоњења у пустињи! Заиста је само велика љубав према оцу могла да нагна ову девојку да крене у потеру за убицама.

Прође један дан, затим други... Тими и Џун су каскали, чувајући своје коње. Покаткад су губили трагове двојице разбојника, да би их затим мало даље опет пронашли. С времена на време застајали су поред каквог извора с водом и пекли на жару мале птице које је Џун изванредно вешто убијала.

— Ви сте права девојка пустиње — дивио јој се Тими. — Не знам шта бих радио у овој пустињи без вас.

— То ми је често говорио и мој сироти отац. А сад га више нема. Нас двоје смо били срећни, он се бавио коњима а ја њиме.

Тими поче да је убеђује да ће се све поправити и да ће она наћи неког младог фармера са којим ће бити срећна и који ће наставити да одгаја коње, мада он никад није разумевао шта то људе толико привлачи коњима.

— Вероватно сте рођени у граду — рече му Џун.

— Да, стварно сам рођен у граду и не разумем шта људе толико привлачи коњима. Сматрам да су корисне животиње, али глупе и незахвалне. Ето видите случај са вашим оцем. Он их је гајио са највећом љубављу, а како су му они то вратили. Пустили су да их узјашу људи које су први пут видели.

Девојка сва бесна поче да му објашњава како то све није тачно, јер коњи Блеки и Флеш су ипак само животиње.

Трећег дана њихова пута подиже се страховита пешчана олуја. Беспомоћни због огромних пешчаних облака, двоје младих почеше да траже неки заклон. Скоро слепи од песка, једва пронађоше један уски и дубоки процеп у који се с муком увукоше. Коњи исцрпљени због слабе хране, умора и ветра у току дана угинуше поред њих. Очајни, Тими и Џун остадоше сасвим сами у усковитланој пустињи, без коња и хране. Једино им је преостало да сачекају престанак буре па да виде шта могу и колико могу да ураде.

Тек четвртог дана, пред зору, ветар поче да се утишава и они се с муком извукоше из процепа. Целога дана су покушавали да се сете на који би начин могли да се извуку, и тек пред вече Џун рече да су им једини спас звезде. Читаву ноћ је Тими скоро на леђима носио Џун, а пред зору и он поче да малаксава. И кад су већ мислили да им је дошао крај, Џун, са ушима на земљи, поче да ослушкује. Чуо се неки топот, а мало затим пред њиховим очима појавише се два задихана коња. Били су то Блеки и Флеш.

— Спасени смо! — повика одушевљено девојка. — Ето, ви сте говорили да су коњи незахвалне животиње, а да није њих, шта би са нама било?

Поред тога што се на коњима видело да су исцрпљени, Блеки је на грудима имао и рану, која је свакако потицала од метка. А највеће изненађење представљале су кесе са украденим новцем окачене о бисаге.

Двоје младих наново узјахаше коње и пођоше у потрагу за разбојницима. Десетак миља даље нађоше обојицу мртве. На челу Џемса Берета и лобањи Франка Корнела видели су се отисци коњских копита. На који начин и како се несрећа догодила нико никад неће сазнати. Да ли су се разбојници прво међусобно посвађали и почели да пуцају па су коњи уплашени пуцњавом и већ измрцварени покушали да их збаце са седла, или су пак коњи били ти који су први покушали да их збаце, нико не зна.

Џун и Тими узјахаше коње и после заморног пута вратише се у Клајтон и на највеће задовољство сопственика банке вратише им неоштећен новац. А Тими одмах посла телеграм агенцији Пинкертон о успешно обављеном послу.

Џун и Тими се растадоше уз обећање да ће се ускоро видети. Међутим, кад је Тими дошао на посао, тек је онда видео колико му Џун недостаје. Зато реши да је запроси и оде да живи на ранчу њенога оца и гаји коње, којима су много обоје дуговали.

САМОУБИСТВО СИРОМ

Према вести коју је у једном од својих последњих бројева објавио „Британски медицински часопис“, једна Енглескиња покушала је да изврши самоубиство тиме што је појела један велики комад сира. Наиме, она је негде прочитала да болесници који због душевне депресије добијају извесне лекове не смеју да једу сир јер он код њих може да изазове веома опасне промене у организму. Како је њој баш један такав лек био преписан, она је покушала да сиром оконча себи живот.

Међутим, лекари су спасли живот овој необичној жени — самоубици захваљујући томе што је сир садржавао веома малу количину тирамина, супстанце која заједно са анти-депресионим средствима изазива код пацијента реакције опасне по живот.

ЧУДО БЕЗ ЧУДА

ПРСТИ КОЈИ ВИДЕ

ПРИПРЕМЕ су завршене Човеку су покрили очи дебелим слојем вате, а затим их неколико пута обмотали широком црном траком. Он седи за столом, пред њим је лист хартије а у руци оловка. Почиње необични експеримент чији ток веома пажљиво прате лекари. На самом крају стола, далеко од човека са завезаним очима, постављена је дечја ципелица донесена из друге одаје. Прилично необичан модел за цртање.

— Молим вам да нацртате то што је на столу, и то завезаних очију — обраћа се човеку један од лекара. Човек диже леву руку и мало је примиче ципелици на столу. Он је не додирује већ задржава руку 20 до 30 сантиметара далеко од ње. И почиње да црта. Испод оловке рађа се цртеж ципелице.

Да, тај човек „види“ руком. Описани експеримент био је изведен пред комисијом састављеном од лекара. Главни „актер“ у овој необичној сцени био је педесет четворогодишњи земљорадник Густав Арвај. Ову своју, на први поглед натприродну, способност да „види“ и затворених очију, Арвај је открио пре 24 године. Једном, на некој сеоској забави, играо је са друштвом жмурке. Њему су, као што налажу правила игре, чврсто везали очи. И он сам био је запрепашћен када је приметио да му марама везана преко очију ништа ни смета; он је све одлично видео.

Густав се обратио неуро патологу. Лекар му једноставно није поверовао...

Али, вратимо се експерименту. Дечју ципелу на столу заменио је часопис. Арваја питају: „А шта је сад на столу?“ Он пружа руку која „види“ у правцу часописа а затим почиње да говори. Арвај полако описује шта представља слика на корицама.

До данас се зна да постоје само три особе које могу да виде и затворених очију: две су у Совјетском Савезу, а једна у Сједињеним Америчким Државама. Међутим, да би ове особе могле да „виде“, оне морају да прстима дотакну предмет. Арвај, пак, „види“ прстима на одстојању.

Лекар — окулист који је присуствовао експерименту изјавио је да се објашњење ове необичне и занимљиве појаве може дати тек после брижљивог проучавања. У својим изјавама били су опрезни и неуропатолог и психијатар. „Неопходна су детаљна клиничка испитивања“, изјавили су они.

Арвај живи у једном малом засеоку и има жену и троје деце. Ниједно од њих није наследило од оца његову необичну способност. Арвај каже да има много незгода са својом руком: прсти су му веома осетљиви и на хладно и на топло.

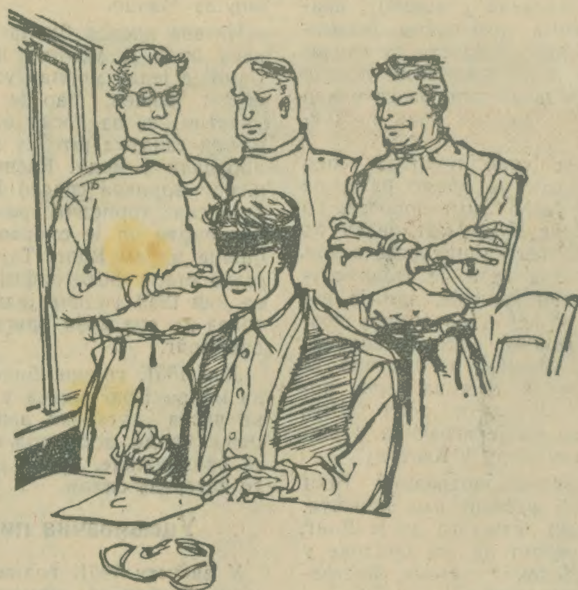

Покретни аеродром

Модерним авионима није више довољна ни писта за слетање дугачка три километра. Шта ће тек бити у будућности када брзина узлетања и слетања авиона буде још већа? Зар неограничено продужавати писте и проширивати аеродроме?

Амерички проналазач Де-Филипс предлаже оштроумно решење проблема. Нека се један део писте претвори у покретан, нека се креће заједно са авионом. Брзина авиона и брзина кретања писте допуњују се и авион се брже одлепљује од земље. Потребно је само подешавати брзину кретања писте према све већој брзини машине која узлеће. Приликом спуштања процес је обрнут: брзина писте се синхронизује са све мањом брзином авиона. Идеја није лоша. Али, да ли ће се она и остварити — тешко је рећи.

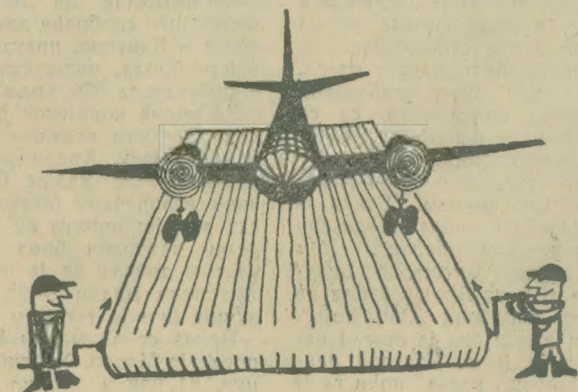

ЗАБАВНИКОВ МАГАЗИН

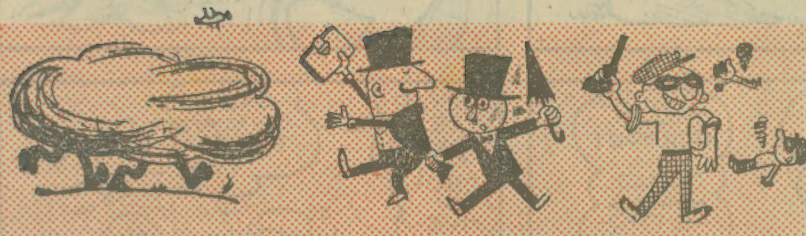

»БАСНИЦЕ« КАРЕЛА ЧАПЕКА

ПОЧЕТКОМ ове године навршило се седамдесет и пет година од рођења чешког писца Карела Чапека. Аутор изванредних новела, прича, романа и драма, Чапек је истовремено био и мајстор сатиричних и хумористичких минијатура. Већина тих минијатура, написаних средином тридесетих година, није ни до данас изгубила своју актуелност.

Јастреб. Ја сам принципијелни индивидуалиста.

Шибица. Погледајте ме. Ја сам вечити огањ.

Хијена. Мир! Ми лавови не признајемо сентименталност.

Пљачкаш. Ура! Ми смо победили!

Микроб. Ја сам неприметан човек.

Атила. Мени је такође потребан мир, само — хунски.

Прогрес. Ускоро ћемо дефинитивно цивилизовати те дивљаке: са иперитом и термитом већ су се упознали.

Гангстер. Најважније правило је — пуцај први!

Искреност. Ја никога не клеветам — ја говорим оно што мислим.

Камен. Кажете да ме је покрила маховина? Шта се ту може — растем.

Извештај с бојног поља. Наш херојски напад бојним отровима натерао је домороце да кукавички побегну.

Разбојник. Напао ме је у тренутку када сам ја штитио своје интересе у односу на његов новчаник.

ТЕЛЕ-ЧЕК

Нов уређај назван „теле-чек“ који треба да олашка обављање банкарских послова недавно се појавио у неким париским банкама. Клијент на шалтеру свој чек ставља испред електронске камере која слику преноси једном уређају који одмах проверава вредност чека и издаје наређење да се клијенту исплати тражени износ.

Шарена вртешка

● У великој лондонској робној кући у Кембриџ-стриту може се купити сапун који је, како се каже у реклами, толико „савршен да се њиме купци могу умивати или купати само једном недељно а да ипак буду беспрекорно чисти“.

● Две аустралијске калуђерице, припаднице реда сестара милосрђа, Џин Девис и Џун Дангл, отишле су као мисионарке на Нову Гвинеју. Видећи, међутим, да процес преобраћања домородаца у хришћанство није ни пријатан а ни уносан посао, њих две су промениле професију и постале су — ловци на крокодиле. Уместо крста и молитвеника, оне сад носе пушке-карабинке.

● Једна Немица, нека Елза Бауер, забринута за судбину свога мачка Никодимуса поставила га је, и то званично, за директора једне од својих многобројних фабрика. Сада, у случају да фрау Елза умре, мачак Никодимус добијао би за своје издржавање директорску плату.

● Познати амерички психолог Еруард Челман утврдио је на основу дугогодишњег испитивања да амерички грађани у разговору и кореспонденцији најчешће употребљавају речи: новац, купити, рачун, чек, приход.

ЗРНА ЗНАЊА

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

Ако ме једном превариш, ти си крив. Ако ме превариш и други пут, онда сам ја крив.

*

Човек није ни срећан ни несрећан онолико колико замишља.

*

Желети пријатеља без мане, значи не волети никог.

*

Многи се труде да нађу себи пријатеља, али и не мисле да буду пријатељи другом.

*

Није се лепо хвалити, али немати чим да се похвалиш је зло.

*

Мудрост је капитал, али лукавство узима на њу интерес.

*

Где почиње неповерење, ту престаје пријатељство.

*

Дугачак пут показује снагу коња, а дугачак век срце човека.

*

Хиљаду пријатеља то је мало, један непријатељ то је много.

*

Срца људи разликују се као и њихова лица.

*

Ретке су лепе речи без лажи, а ретке су ружне речи без истине.

*

Хвала је пиће које јакога снажи, а слабога опија.

*

Вешт је само онај који уме да прикрије своју вештину.

*

Лаж је мајка преваре.

Пријатељство се лако ломи ако се у њега јаче закуца.

*

Није човек свако ко гаће носи.

*

Не живиш два века, па свој живот проведи поштено и добро.

*

Лукав је толико да му ни нога нози добро не мисли.

*

Од чега се човек мало плаши, нека се од оног и чува.

*

Ко сеје ветар, жање олују.

*

Рђавој птици и перје смета.

*

Глупост и охолост расту на једном дрвету.

*

Нема зиме док не падне иње, ни пролећа док сунце не сине, ни радости док не делиш с киме.

*

Ако ми не можеш помоћи, немој ми ни одмагати.

*

Једна шугава овца цело стадо oшуга.

*

Угљен ако не ожеже, а оно огари.

*

Уз криво се дрво и право искриви.

*

Ко иде с преваром из дома, враћа се кући са штетом.

*

Од добре воље ништа боље.

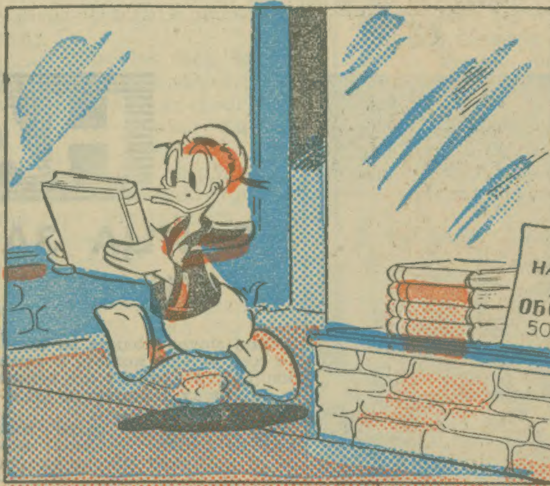

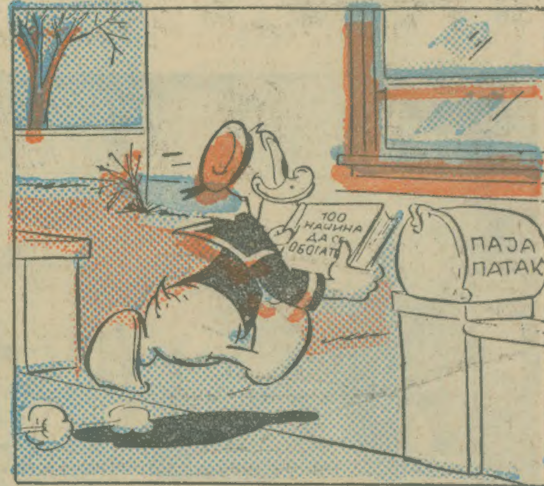

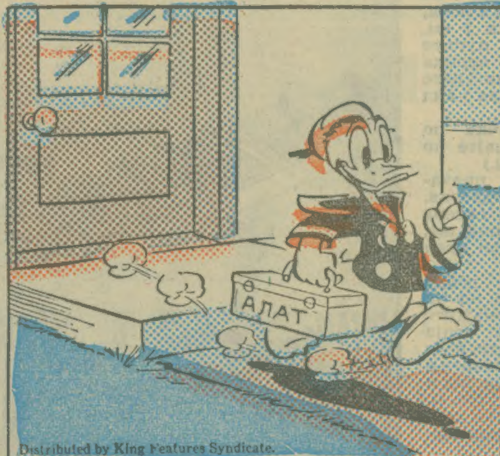

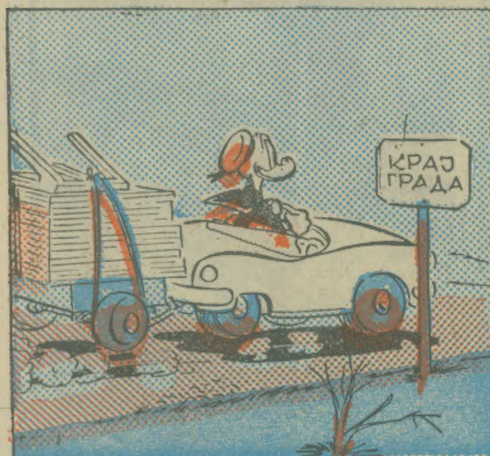

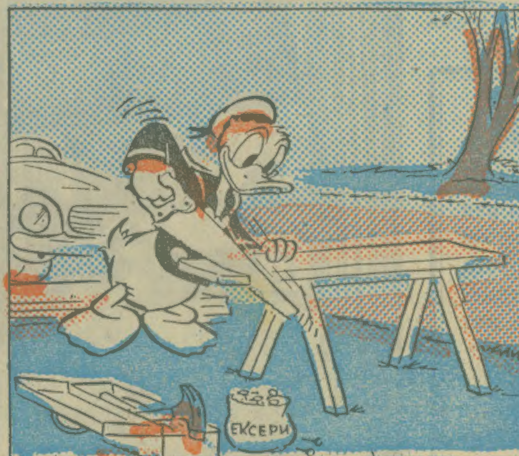

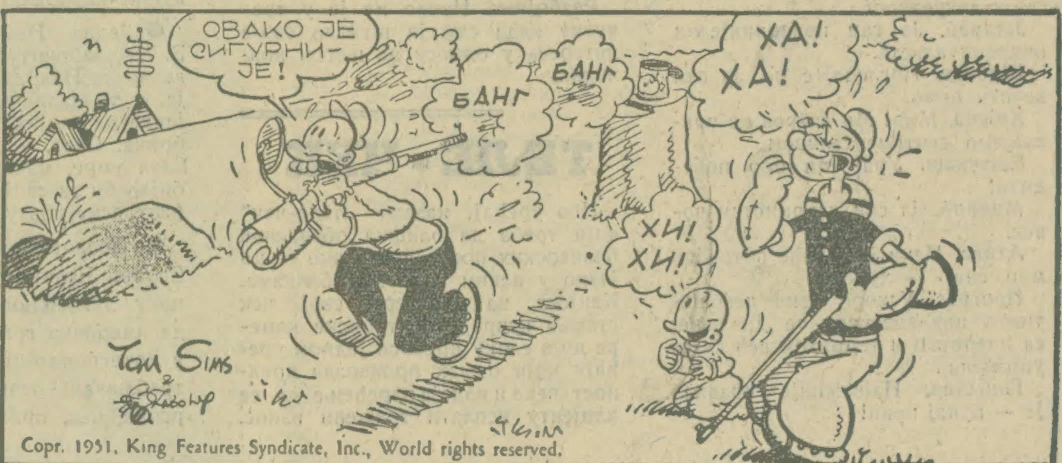

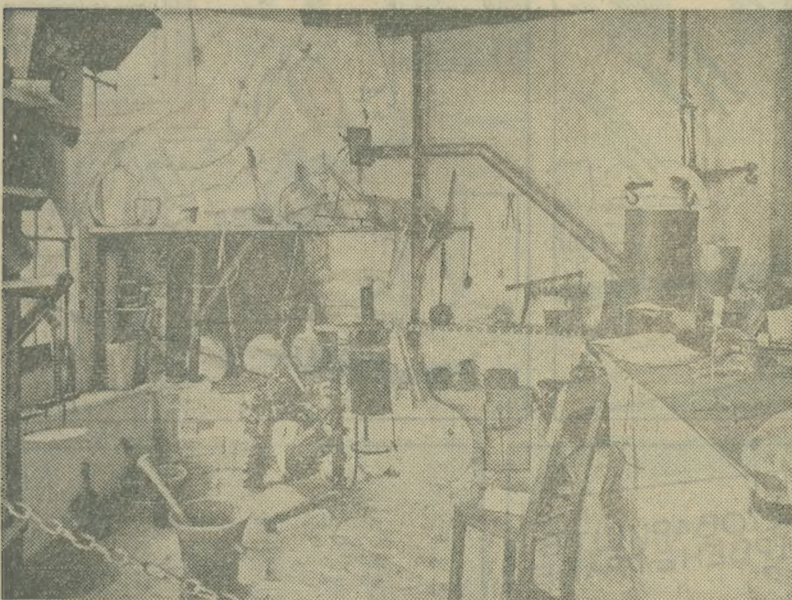

ПОГЛЕД НА ИЗЛОЖБУ У НИОНУ

ПОМОЋ И ЛЕЧЕЊЕ У СТАРО ВРЕМЕ

У СВА времена људи су се борили против болести. Иако су многе методе лечења чудне и несхватљиве, ипак су многе болеснике излечиле. Не треба заборавити да се и велики део данашњих медицинских метода заснива на искуствима старим по неколико векова.

Занимљива је била изложба припремљена у музеју у Ниону, Швајцарска. Ту су биле приказане разне врсте уређаја којима се некада лечило као старе маске које су према веровању отклањале демоне тешке грознице, дрвене руке пружених прстију које су браниле од „рђавог погледа“, буртије којима се отварала лобања, судови за лекове и друго.

Из старих избледелих стручних књига могло се прочитати како су вршене операције у средњем веку, која трава лечи нероткиње, чиме се лечи главобоља и зујање у ушима. Велики авани, фиоле и старе књиге пуниле су кухињу алхемичара. На зидовима се налазе тајанствени цртежи, а стара књига „De arte gymnastica“ из 16. века, препоручује гимнастику као лек против многих обољења. На великим комадима коже виде се вежбе тадашњих студената, који су на кожи вежбали ушивање разних рана.

Телевизија и школа

Телевизија постаје све више средство за учење, мада обичан телевизијски пријемник није најпогоднији за рад у учионици. Недавно је у Француској усавршен систем „поливизион“ у коме се користе специјални апарати обешени о таваницу. Раван екран величине 59 сантиметара заштићен је од околне светлости (прозора или осветљења) заклонима који све то одстрањују. Телевизијску слику посматра сваки ученик помоћу једног огледала учвршћеног на столу пред собом.

Положај огледала се може подесити према жељи сваког ученика који на овај начин прати наставу.

НАПРАВИ САМ

ПОЛИЦА ЗА КЊИГЕ

Овај модел полице за књиге или украсе можете и сами направити уколико сте вешти у баратању тестером и чекићем.

На стоваришту грађе или код најближег столара можете набавити материјал (чамове даске или лесонит плоче) и то: две даске величине 100 см x 20 см, пет 80 x 20 см, десет летвица 20 см x 2 см. У гвожђарској радњи купите мале ексере и четири велика завртња помоћу којих ћете полицу учврстити за зид (сл. 1).

На обе даске дугачке по 100 сантиметара закуцајте по пречне пречаге (сл. 2.)

Затим закуцајте на пречаге пет хоризонталних дасака. Приликом укуцавања ексера у даску поставите испод ње, као ослонац, неки тврђи предмет (сл. 3).

Састављену полицу добро изглачајте уколико је од чамових дасака и премажите је са једним или два слоја боје, која ће одговарати боји ваше собе. Четири завртња А, Б, В, Г, учврстите на зид и о њих окачите полицу (сл. 4).

Уколико немате много књига, полицу попуните украсима и цвећем.

Не морате се придржавати наших размера, већ полицу правите према потреби и слободном простору у соби.

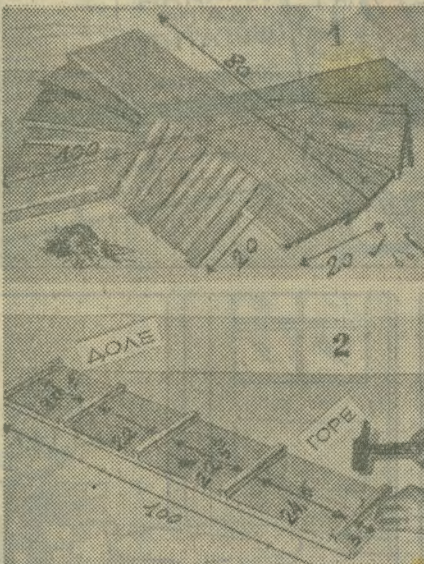

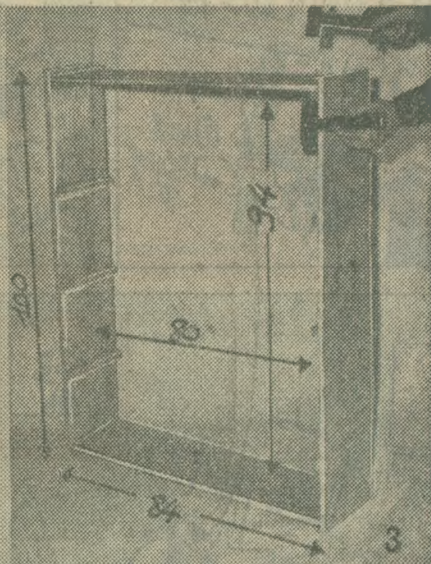

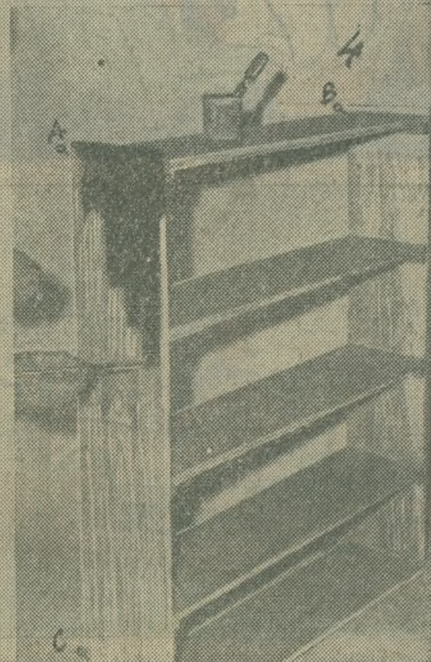

Ripley's Веровали или не!

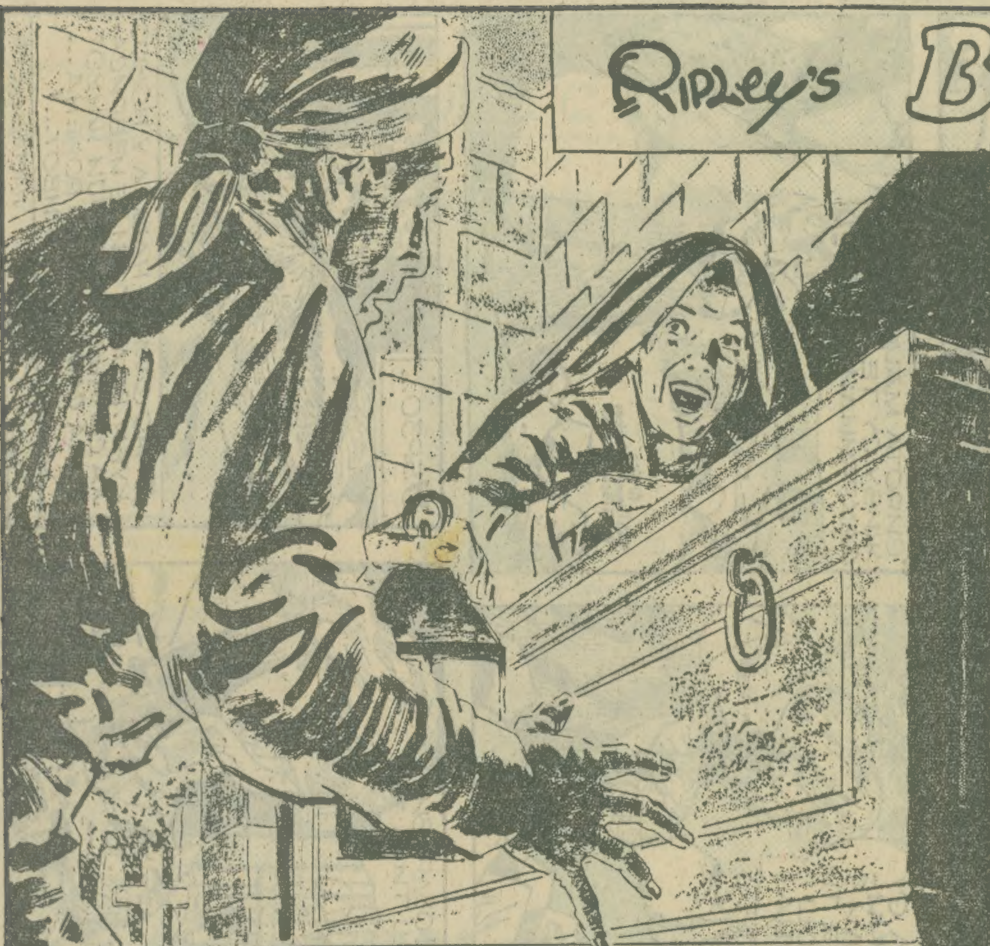

СПАСОНОСНО РАЗБОЈНИШТВО

ЛУЦЕРН, ШВАЈЦАРСКА

РАЗБОЈНИК КОЈИ ЈЕ ДОШАО ДА ОПЉАЧКА ГРОБНИЦУ ПРЕМИНУЛЕ СУПРУГЕ ГЕНЕРАЛА ЛУДВИГА ПФАЈФЕРА, САХРАЊЕНЕ ДАН РАНИЈЕ, ПОБЕГАО ЈЕ ГЛАВОМ БЕЗ ОБЗИРА КАДА СЕ ПОКОЈНИЦА ИЗНЕНАДА **УСПРАВИЛА У САНДУКУ И ВИКНУЛА НА ЊЕГА!**

МАРИЈА ПФАЈФЕР, ОГРНУТА ПОКРОВОМ, САМА ЈЕ ОТИШЛА КУЋИ И ЖИВЕЛА ЈЕ ЈОШ 20 ГОДИНА, АЛИ СЕ НИКАД ВИШЕ НИЈЕ НАСМЕЈАЛА. (1780)

МАНАСТИР ВАТОПЕД

НА ГОРИ АТОСУ У ГРЧКОЈ, САГРАЂЕН ЈЕ НА МЕСТУ НА КОМЕ ЈЕ ВИЗАНТИЈСКИ ЦАР АРКАДИЈЕ, КОЈИ ЈЕ У ДЕТИЊСТВУ ДОЖИВЕО БРОДОЛОМ, БИО НАЂЕН ИСПОД ЈЕДНОГ ЖБУНА МАЛИНЕ. **У МАЛТЕР ЗА ЗИДАЊЕ МАНАСТИРА ДОДАВАН ЈЕ СОК ОД МАЛИНА**

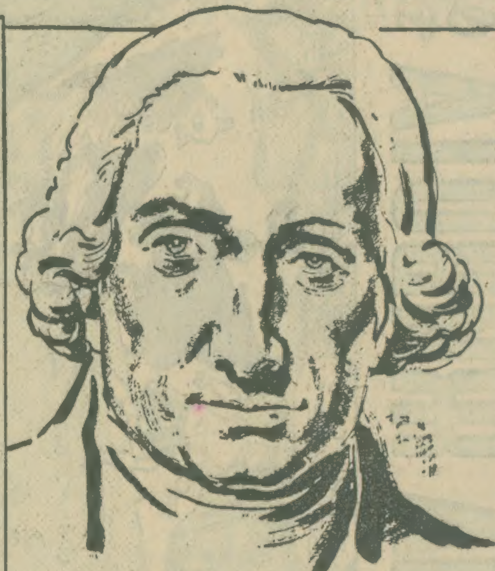

АРЧИБАЛД ЛАНДИ

БИО ЈЕ УЧИТЕЉ У СОЛТАУНУ (ШКОТСКА) **63** ГОДИНЕ (1696-1759)

ТРОСТРУКА КАМЕНА ЉУЉАШКА

У БЛИЗИНИ СОЛСБЕРИЈА У РОДЕЗИЈИ НАЛАЗЕ СЕ, ЈЕДАН НА ДРУГОМ ОВА ТРИ КАМЕНА КОЈА СЕ ГОТОВО УВЕК **ИСТОВРЕМЕНО КЛАТЕ, АЛИ У РАЗЛИЧИТИМ ПРАВЦИМА!**

ЛИСТ ЈАВОРА

ШИРОК 40 И ДУГАЧАК 30 САНТИМЕТАРА ИЗРАСТАО ЈЕ НА ДРВЕТУ ВИСОКОМ СВЕГА 1 МЕТАР У ВРТУ ГЕРИЈА ЛЕТЕМА У СОЛТ СЕНТ МАРИЈИ (САД)

ЋИЛИМИ ЗА МРТВЕ

НА САРДИНИЈИ, КОЈИ ПРЕЛАЗЕ С КОЛЕНА НА КОЛЕНО, УПОТРЕБЉАВАЈУ СЕ САМО ЗА ПОКРИВАЊЕ **МРТВАЧКОГ ОДРА**

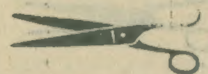

ПРЕМА РОМАНУ В. ИГОА
ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

УМЕСТО МАЧА — КИШОБРАН

У гардероби палате британског парламента на свакој вешалици за одело, испод куке, налази се мала омча од црвене коже. Не-

кад су о те омче посланици вешали своје мачеве, а данас — кишобране.

ЗУБНА ПАСТА КОЈА ГОВОРИ

Шведска фирма која производи зубну пасту „Хуз" изумела је оригиналан начин рекламирања. При одвртању капице на врху тубе зачује се пријатан женски глас: „Употребљавајте само зубну пасту „Хуз". У капици је, наиме, умонтирана мала грамофонска плоча на коју су снимљене речи рекламе. При одвр-

тању капице минијатурна игла прелази преко плоче и производи звук.

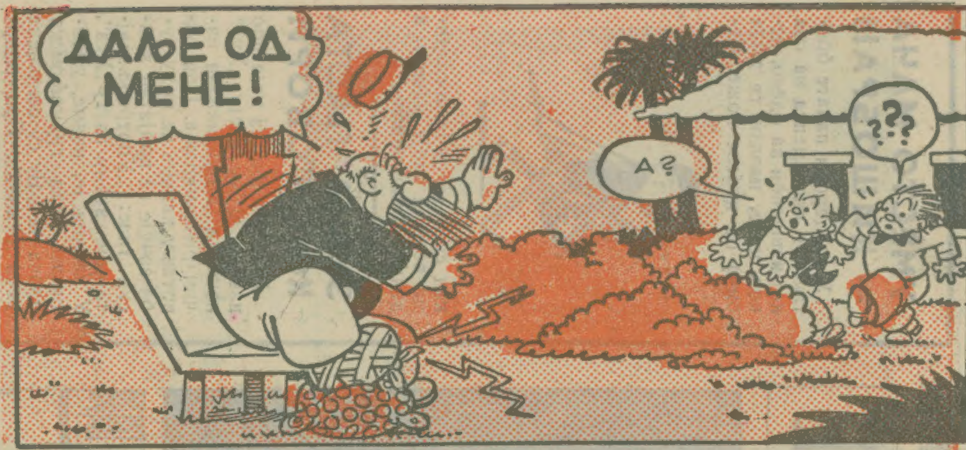

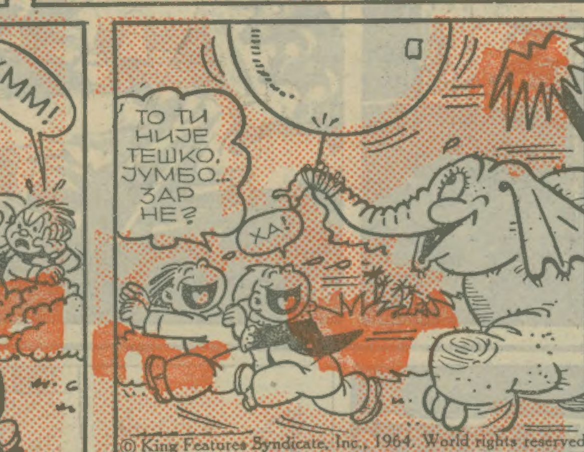

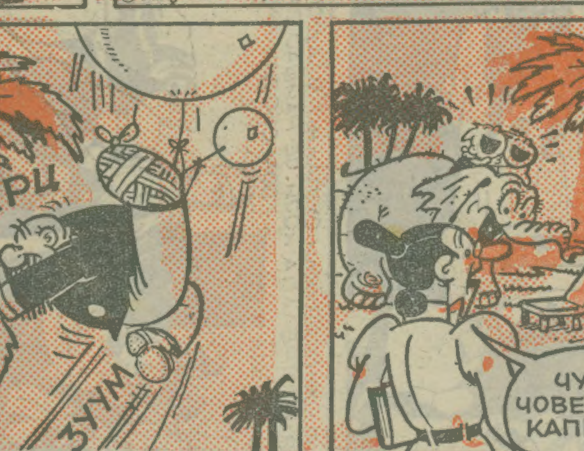

ТРИ ТОМАСИНИНА ЖИВОТА

Walt Disney

ИЗ ФИЛМСКОГ СВЕТА

»Марти« се оженио »злом свекрвом«

ГОТОВО незапажено од јавности недавно су се у Холивуду венчала два уметника светског гласа: бродвејска звезда Етел Мерман, позната по изванредно одиграној улози зле свекрве у филму „Тај луди, луди, луди свет“, и носилац „Оскара“ Ернест Боргнин.

ЕТЕЛ МЕРМАН

ЕРНЕСТ БОРГНИН

Обоје уметника су у свом фаху „врхунска класа“: Етел Мерман као звезда ревије а Ернест Боргнин као карактерни глумац. Њихов живот био је до сада више него интересантан, препун успеха, тријумфа али и разочарања, сломова и скандала.

Етел, рођена 16. јануара 1909. у Њујорку као кћерка бродвејских глумаца Едуарда и Агнес Цимерман, већ као дете упала је у „Шоу“ занат: певала је од своје пете године. Са 16 година Етели је било доста тога живота — дан за даном пробе, а поред тога школа, испити. Одлучна и врло лепа девојка побегла је од куће да би се посветила неком грађанском позиву. Постала је, уз недељну плату од 15 долара, секретарица једног врло утицајног пословног човека, готово и сувише утицајног, како се ускоро испоставило.

Да би свој једноличан дневни програм мало освежила, Етел је певушила најновије шлагере вредно куцајући на писаћој машини. То је упало у очи њеном шефу који није имао појма да је код њега у служби бивша ревијска звезда. Када је Етел после годину дана затражила повишицу плате, он јој је уз љубазан осмех одговорио: „Већу плату, на жалост, не могу да вам дам, мис Мерман, прво, јер нисте дуго у мојој фирми а друго, послови данас баш не иду најбоље. Али могу да вам створим уносно узгредно занимање. Ви имате леп глас, ја знам многе утицајне људе, могу сигурно негде да вас сместим!“

И пре него што се Етел усудила да протестује, машио се телефона и позвао једног пријатеља који је у 57. улици држао малу дансинг кафану. Када је завршио разговор, спустио је слушалицу и погледао Етел са тако победоносним осмехом да ова није имала снаге да противречи.

Тако је млада девојка започела каријеру, а псеудоним — Етел Мерман — под којим се повукла у грађански живот постао је њено ново уметничко име. Чарли, власник кафане, који је у почетку стрепео да „почетница“ приликом првог иступа неће моћи од силне треме да отпева ниједан тон, ускоро је, тарући руке, утврдио какво благо је неочекивано стекао. Његов локал је убрзо постао мален за силне госте који су долазили издалека да чују нову певачицу. Чарли се убрзо снашао, постао Етелин менаџер и њен први муж. Брак је убрзо пропао, али Етелина каријера показала се постојана. Она је наступала са чувеним комичарима Џими Дурантеом, Милтоном Берлом и др. Слављена је као звезда властитих телевизијских ревија, а велики амерички композитори Џорџ Гершвин, Кол Портер и Ирвинг Берлин окарактерисали су је као „једну од најзначајнијих певачица свога времена“.

Први сусрет

Када је свога садашњег мужа Ернеста Боргнина прошле зиме упознала у Холивуду, била је управо на врхунцу своје нове филмске каријере која је после филма „Тај луди, луди, луди свет“ узела неслућени замах. Њена филмска каријера започела је пре првог светског рата спорадичним улогама у музичким филмовима а завршена је 1954. године. То је било у време када је Боргнин био још непознати носилац епизодних улога.

Ернест Боргнин, син италијанских досељеника, рођен 24. јануара 1918. у Хамдену у америчкој савезној држави Конектикат имао је врло тежак и дуг пут до успеха и врло касно је доживео славу. Његова каријера започела је, као и већине америчких глумаца, на даскама школског позоришта. Своју прву праву позоришну улогу одиграо је „негде у провинцији“ — и због свога грубог изгледа и неспретног понашања једноставно је био исмејан. То је толико увредило Ернеста, који је већ и раније много патио што није дошао на свет као узор мушке лепоте, да се добровољно пријавио за војну службу.

Десет година служио је у морнарици; у другом светском рату био је подофицир на једном разарачу, али жељу да постане глумац никада није успео потпуно да угуши. Кад год му се пружила прилика, наступао је на војничким позорницама са знатним успехом.

После рата Ернест је ипак скупио толико самопоуздања (неколико одликовања свакако је томе допринело) да се убрзо уписао у једну глумачку школу. После успешно завршене школе био је четири године ангажован у Бартер театру у Вирџинији.

Несуђени писмоноша

Без уобичајено заобилазног пута преко Бродвеја упутио се 1950. у Холивуд где је на своје властито изненађење почео да добија улоге. Нису то биле велике улоге, али оне су биле довољне да исхране њега и његову жену Роду с којом се венчао 1949. године. Када му се после годину дана родила кћерчица Ненси Алисон, мала породица још није скапавала од глади. Тек када је Боргнин одбио да стално игра улоге окрутних гангстера, наступило је за њих тешко време.

У Холивуду, где велике звезде морају да се потчињавају диктату свемоћних продуцената, „мали“ не сме ни да писне, јер без икаквих социјалних обзира бива кратким поступком ликвидиран.

Ернест Боргнин, данас и сам с времена на време независан продуцент, може о томе много да прича. У њему је већ била сазрела одлука да прихвати службу писмоноше, кад му један агент понуди улогу садистичког наредника Фатса у филму „Одавде до вечности“. Улога је била прилично мала, али драматуршки необично важна и захвална.

Изванредан филм „Одавде до вечности“ управо је обасут „Оскарима“, а од тога су и „мали“ профитирали.

Режисер Делберт Ман ангажовао је на опште изненађење, „провереног зликовца“ за улогу симпатичног, добродушног али врло ружног касапског момка у филму „Марти“. У погледу награда „Марти“ је превазишао чак и „Одавде до вечности“. Изванредан глумац Ернест Боргнин добио је многожељеног „Оскара“ као најбољи глумац за 1956. годину.

Отада Ернест, иако никада више није одиграо тако снажну улогу, није могао да се потужи на незапосленост. Он је снимао филмове у целом свету: у Француској, Енглеској, Италији, Немачкој, тек у последње време о њему се нешто мање говори.

»ИНТЕРПЛАНЕТАРНО ЛУДИЛО«

ЧОВЕК који је недавно дошао на консултацију у Институт за психоанализу у Паризу није попоказивао никакве знаке нервозе. Једино је изгледао мало утучен и снебивајући се почео је да говори лекару:

— Скоро сваке ноћи сањам овај исти сан: дижем се у васиону вртоглавом брзином све док ми земља не почне да личи на веома удаљену тачку. Онда имам утисак да се налазим у бестежинском стању а страх да ћу бити осуђен да се непрекидно обрћем у космосу ме буди. Преко дана покаткад имам лаке вртоглавице. Убеђен сам да сам постао мета непознатих сила. Право да вам кажем, докторе, бојим се да ме то Марсовци не траже да би на тај начин дошли до једног људског бића са Земље. Али ја не желим да им послужим као заморче“.

Лекар га је саслушао утолико пажљивије што је имао пред собом један од многобројних случајева који су представљали предмет живе дискусије на последњем међународном конгресу за ментално здравље. Извештаји на том конгресу које су поднели еминентни специјалисти из целог света указали су на појаву нових обољења која се крећу од лаких психоза до поремећаја окваликованих као „интерпланетарно лудило“. Опити Гагарина, Глена, Титова, Шепарда и других космонаута су утицали на извесне нервно лабилне особе да су се код њих појавиле разне врсте фобија, само „модернизованих“. Уместо досадашњих мегаломана који се могу срести у разним психијатријским центрима који себе сматрају за Јулија Цезара и Наполеона, ови нови болесници сматрају да су постали... земљин сателит.

Сваки пут кад се у штампи објави да је лансирана нека нова васионска летелица, психијатријским центрима се пријављује и већи број ових болесника.

Неке особе приписују атомском зрачењу и најмање сметње које им се дешавају у току дана. Један грађанин америчког града Принстона писао је атомском научнику Роберту Опенхајмеру следеће писмо: „Господине, молим вас да скренете пут ваших летелица. Увек кад неки „Ренџер“ пређе изнад мог балкона, ја имам сметње у цревима и лупање срца. Ако се то и даље настави, жалићу се Белој кући“.

Западнонемачки психијатар професор Валтер фон Бајер је такође имао пацијента који се жалио:

— Једна ватрена кугла ме непрестано јури и окреће се око мене стално се приближавајући. Ви не знате како се ужасно осећам!

Професор Бајер даље наводи да је то био пети случај „сателитске психозе“ забележен у Минхену.

У време кад су Американци лансирали једну васионску ракету у правцу Венере, млада Енглескиња Синтија Аплтон је изјавила лекару да је пред порођај примила посету једног становника Венере који се спустио у летећем тањиру на неколико метара од ње у њеном стану у предграђу Бирмингема. Тада јој је он предсказао да ће родити плаву и добро развијену бебу, што се, према њеним речима, обистинило. Он јој је чак рекао и тежину коју ће беба имати приликом рођења: 7 ливри и 30 грама. Међутим, беба је била тешка 7 ливри и 20 грама. (око 3.300 грама).

На питање лекара на који начин јој је становник Венере то рекао, она је изјавила:

— Становници Венере се изражавају на свим језицима захваљујући примени таласа.

Чланови међународне организације здравља су прилично узбуђени овим необичним случајевима. Они сматрају да се широке народне масе не обавештавају довољно о најновијим техничким достигнућима и да услед незнања извесне нервно лабилне особе страхују од сателита и ракета као што су у средњем веку необразовани људи страховали од ђавола и вештица које јашу на метли.

Доктор Валтер Фриман из Вашингтона, специјалиста за хирургију мозга, сматра да ове нове психозе имају седиште у „језгру амигдалоида“ чија је нормална функција да контролишу глас људи и крике животиња. Ови органи, који се налазе у мозгу у висини слепоочница, слични су центрима одашиљачима који омогућују слепим мишевима да лете као да имају радар. Њихова поремећена равнотежа објашњава опсадну митоманију нарочито код оних особа које верују да чују гласове са неба или су у вези са становницима других планета.

На пет особа које пате од поремећаја равнотеже са симптомима интерпланетарног лудила“ је примењена облација (одстрањивање оболелог места) језгра. Четворо од њих су се потпуно ослободили својих фобија и постепено привикли на нормалне реакције Пета особа није још сасвим излечена мада је сада ближа земљи него космосу.

НОВЕ ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ

ПОЗНАТА је чињеница да разне биљке укрштањем дају нове биљке. Исто тако укрштањем истих врста животиња добијају се отпорније животиње или животиње које имају боље месо или више млека, ако су у питању краве или овце. Али је мало коме успело да укрштањем дивљих животиња добије неку нову врсту. До сада је неким зоолозима полазило за руком да укрштањем тигра и лава добију неку нову врсту. Али, младунци добијени тим укрштањем или су брзо угинули или су били стерилни тако да су и они изумрли.

Међутим, јапанском зоологу и биологу др Хироки Доји, који је у исто време и директор зоолошког врта у Осаки, пошло је за руком да укрштањем леопарда и лавице добије нову животињску врсту.

Када је објављена вест о срећној принови и жељи да се младунцима надене име, стигло је око 16.000 предлога за имена. Највећи број гласова било је за имена Канео (мужјак) и Понко (женка). Али сем њих двоје, срећни брачни пар донео је на свет још три младунчета која сва сложно живе под строгом контролом др Дојиа. Разуме се да су мали леолавчићи љубимци деце и да нема дана када се деца не играју са њима. Младунци, када им се досади игра, беже на дрво, користе се даром који су наследили од оца.

Из науке и технике

Загонетке, пројекти, открића

Са свих страна иду према Земљи радио-сигнали. Долазе из бескрајних дубина васионе.

Зар међу њима нема и порука разумних бића?

Ово питање давно већ занима астронауте. Али покушаји да се ухвате „радио-емисије" са звезда које су нам релативно блиске, досад нису били овенчани успехом.

Млади совјетски астронаут Кардашов, научни сарадник Државног института који носи име Штернберга, изнео је занимљиву теорију. Ако у васиони поред наше постоје и друге цивилизације, онда међу њима мора бити и таквих које су нас својим ступњем развитка далеко надмашиле. Радио-сигнали које оне одашиљу толико су јаки да могу савладати не само међузвездана, већ и међугалактичка растојања. Ако је то тако, онда није искључена могућност да неки извори космичког зрачења ван наше галактике, чије је постојање наука утврдила, имају вештачко порекло,

*

Пре 400 милиона година живели су циновски морски скорпиони чији се фосили и отисци и сад могу наћи у околини града Манчестера на реци Охајо. Научници су досад открили око 100 „портрета" ових прадревних становника наше планете.

*

Ту врсту парадајза обавијала је тајна: никоме није полазило за руком да га одгаји из семена. Опна семена толико је тврда да су је узалудно влажили, загревали, хладили, обрађивали хемијским растворима: изданци се нису појављивали.

Само на једном месту на свету овај парадајз расте као наш код нас: на Галапашким острвима, и то свуда и на сваком месту.

Случај је помогао да се ова тајна природе делимично расветли. Зоолошки завод Калифорнијског универзитета добио је две корњаче са Галапагоса. Једном су их хранили семеном загонетног парадајза. И гле, пошто је прошло кроз желудац корњаче, семење је — проклијало.

*

Аустралија „плива" по Земљиној лопти брзином од пет сантиметара годишње — тврде аустралијски научници Ирвинг, Робертстон и Скот. Та „пловидба" траје, по њиховом прорачуну, већ око 100 милиона година; када је почела, аустралијски континент налазио се у самом центру Антарктика.

*

Шведски и дански архитекти заједнички раде пројект моста који би сјединио ове две земље пресецајући воде на граници Северног и Балтичког мора. Дужина моста преко мореуза Ересун треба да буде преко пет километара.

*

Редовно појављивање једне комете на небу северне полулопте 1963 године било је праћено једном чудном појавом.

Комета је... махала репом.

То што се правац у коме се простиру гасови што образују реп комете мења, није само по себи толико чудно. Астрономе је изненадила и збунила временска тачност којом је комета пребацивала свој реп с једне стране на другу. Реп је мењао положај тачно свака четири дана! Сличну појаву досад још ниједан астронаут није забележио.

Белгијски астроном Д. Малез сматра да разлог редовног „махања репом" лежи у томе што се језгро комете окреће око своје осе.

*

„Величанствени китови који пливају у мору док истовремено море масти плива у њима" — каже се на једном месту у познатој Мелвиловој књизи „Моби Дик".

Да би дошли до тог „мора масноће и беланчевина" људи су се од давнина отискивали далеко на океан.

Кит је, рекло би се, јединствен и незаменљив „произвођач" многих драгоцених сировина.

Да ли је баш тако? Јер, у организму овог морског џина оне се стварају од извесних материја које он уноси у себе с храном. И научници су се замислили: зар се те материје не би могле добијати не из убијених китова, већ из „основног извора".

Сарадници Атлантског океанографског института за рибарство у Калињинграду почели су због тога да проучавају малог рака којим се кит претежно храни. Испитивања су дала охрабрујуће резултате.

*

За последњих 125 година људско око није видело подземног становника афричких пустиња: златну кртицу. Ова зверчица дугачка 5 до 6 сантиметара веома ретко излази на површину. Њен организам прилагођен је животу под земљом или, тачније, под песком: очи и уши златне кртице потпуно су покривене кожом.

Недавно су се у постојање ове зверчице својим очима уверили сарадници станице за проучавање афричке пустиње Намиб. Наиме, они су после једне пешчане буре, која је растурила дуне, видели у песку две златне кртице.

*

Сунце је зашло. Захладнело је, почео је да дува вечерњи поветарац и одмах је, као испод земље, зазвучала величанствена мелодија. Она се утишавала када би ветар ослабио и појачавала се заједно с њим.

Ови тајанствени звуци потичу из ништа мање тајанствених цилиндричких стабала. Људи су се ућутали, над црвенкастом пустињом згушњавао се сумрак, а на небу су се палиле необичне светле звезде.

— Марс? — питате се.

Ни говора. Сцена се одиграва на Земљи, у Кизилкуму. Геолози су открили у овој малоазијској пустињи остатке окамењене шуме мангров-дрвећа. И та шума „пева".

»НАОПАКА« КИНО-КАМЕРА

Сваки снимател, аматер или професионалац, који је снимао камером у којој се филм од 16 милиметара помера на једну, а затим на другу страну (да би се добиле две траке од по 8 милиметара), зна како је то подешавање незгодно.

Чехословачки стручњаци за оптику израдили су камеру названу „Адастра" која дозвољава да се апарат веома брзо подеси за снимање на другој половини филма. Довољно је, наиме, окренути камеру наопако.

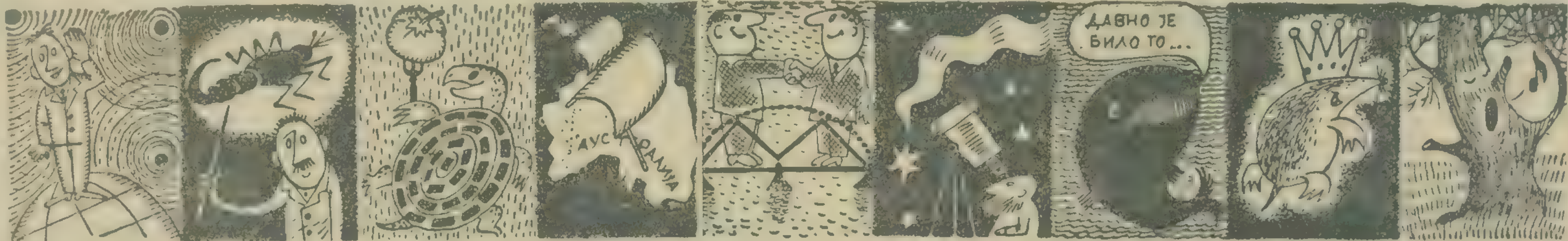

ДОБРИ БУНКЕРИ

ЈЕДНЕ децембарске ноћи 1944. године партизанска бригада ликвидирала је непријатељско упориште Речица, удаљено свега око шест километара од Карловца.

Док су се борци бригаде, учесници у овој акцији, повлачили на одмор, у Речицу је улазио партизански батаљон „Кљука" и поседао напуштене бетонске бункере и ровове, које је непријатељ израдио за своју одбрану. Батаљон је решио да у овим бункерима сачека новог непријатеља, који је, по старом обичају, требало да дође да поново запоседне упориште.

Овог пута улоге су биле измењене. Партизани су у бункерима чекали, а пут од Карловца до њих водио је преко чистине и равнице.

Нису дуго чекали. Већ у првим јутарњим часовима преко чистине се појавила непријатељска колона. Око четрдесет војника безбрижно је прилазило упоришту. Веровали су да су се партизани повукли и да у упоришту нема никога, сем њихових мртвих, које партизани сигурно нису понели са собом. Али притајени партизани су с нестрпљењем пратили њихово приближавање, држали их на нишану и сваког часа очекивали команду за паљбу.

После првог рафала у непријатељској колони настаде метеж. Јуриш другова их још више збуни. Непријатељ побеже у правцу Карловца остављајући мртве и рањене. Али то је била само непријатељска извидница.

То поподне све је било тихо и мирно. Борци су се одлично осећали у добрим бункерима. Посматрали су како се јесење сунце сваког часа појављује и скрива иза црних облака који су се кретали према северу.

Наједном се пронесе глас — иду! На путу од Карловца назирале су се три дуге колоне непријатељских војника. Предвођене блиндираним колима, опрезно су се приближавале. Борци су мирно чекали и овог непријатеља. Нису хтели да отварају ватру све док им се непријатељ довољно не приближи.

На свега двеста метара од бункера колоне су изненада стале. Непријатељ се почео гомилати. Борци су чврсто притезали обараче на свом оружју; само су то чекали. Истог тренутка пламен лизну из цеви и киша метака сручи се по непријатељу. У огромном зеленом пространству као да је постало тесно. Сав простор се испунио урнебесном ватром пушака, митраљеза, аутомата и бацача. Чело непријатељских колона рушило се као снопље.

Изненађење је било потпуно. Непријатељ није имао времена да се среди. Бежало се и бацало оружје само да би се спасле главе од убитачне партизанске ватре. И блиндирана машина се узвропољила. Натрпана рањеницима бежала је да се што пре извуче из домета партизанских бацача.

Тако су непријатељски бункери добро послужили партизанима да из њих туку и уништавају саме њихове градитеље.

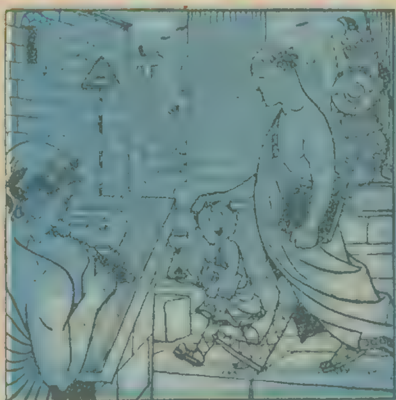

ЈЕСТЕ ЛИ ПРОНИЦЉИВИ?

На слици је представљен један детаљ из живота старих Римљана. Цртач је на својој слици направио три суштинске грешке да би проверио ваше познавање историје. Ако пажљиво проучите цртеж неће вам бити тешко да их откријете. За оне којима то није пошло за руком ипак дајемо решење.

Решење: 1) У старом Риму још нису знали за обично, а камоли за налив-перо. 2) Ни за књиге данашњег облика Римљани нису знали. 3) Саобраћајни знак тековина је модерног, развијеног саобраћаја.

П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Да ли ће доћи до реформе календара?

РЕФОРМА календара била је предлагана много пута. Али ниједно решење није било простије нити прецизније од досадашњег календара. Међутим, сада се појавио још један предлог. Предлагач је Волтер Роте, шездесетогодишњак, оснивач и председник Удружења за универзални календар из Вашингтона.

Његов универзални календар, који је он већ патентирао, састоји се од 13 месеци. Месеци би задржали иста имена као и до сада, а нови месец би се звао „соларијус" (према Сунцу) и био би између јуна и јула. Сваки месец би имао тачно по 28 дана. Роте је радио на свом календару више од десет година савесно студирајући вишу математику, религију, астрономију и космологију.

У том новом календару сваки дан би сваке године био истог датума. Све могуће рачунице, почев од оних за избацивање сателита па до књиговодства сваке домаћице, биле би упрошћене. Планови за школе, универзитете, индустрију итд. не би морали да се праве сваке године.

Према новом календару сваки месец би почињао понедељком (за разлику од садашњег календара према коме сваки месец почиње неким другим даном) а завршавао се недељом. Један дан, на пример петак, падао би у четири одређена датума сваког месеца а то су 5, 12, 19. и 26. Тако би свака недеља стварно била једна комплетна целина. Примање плате обављало би се истог дана сваког месеца. Чак и оне секунде које преостају од дана у новом календару би сваке четврте године чиниле једнодневни празник.

Многи се слажу са новим календаром, мада падају и многе примедбе као како, на пример, прерачунати наше године према новом календару. Наравно, године би остале исте, само би се фиксирао дан рођења према новом календару. Узмимо да је неко рођен 9. октобра а то је 283. дан у години. Тај датум би био према новом календару такође у октобру, али не деветог већ трећег.

Многи не желе да мењају своје празнике или дане рођења и због тога су против промене календара. Међутим, Роте им одговара да они то и не морају.

Према Роту крајњи рок за промену календара, тј. за усвајање Универзалног календара, био би 1. јануар 1968. године који пада баш у понедељак.

Роте каже: „Ми се данас трудимо да идемо укорак са науком у сваком погледу и да све оно што кочи тај напредак одбацимо и усвојимо оно што је боље и практичније. Зашто онда задржавати један потпуно застарели календар који задире у најбитније наше интересе? Зар ми нисмо исто толико способни као и људи шеснаестог столећа да променимо оно што нам смета и да уведемо нешто боље? Мислим да је крајње време да то учинимо".

★★★

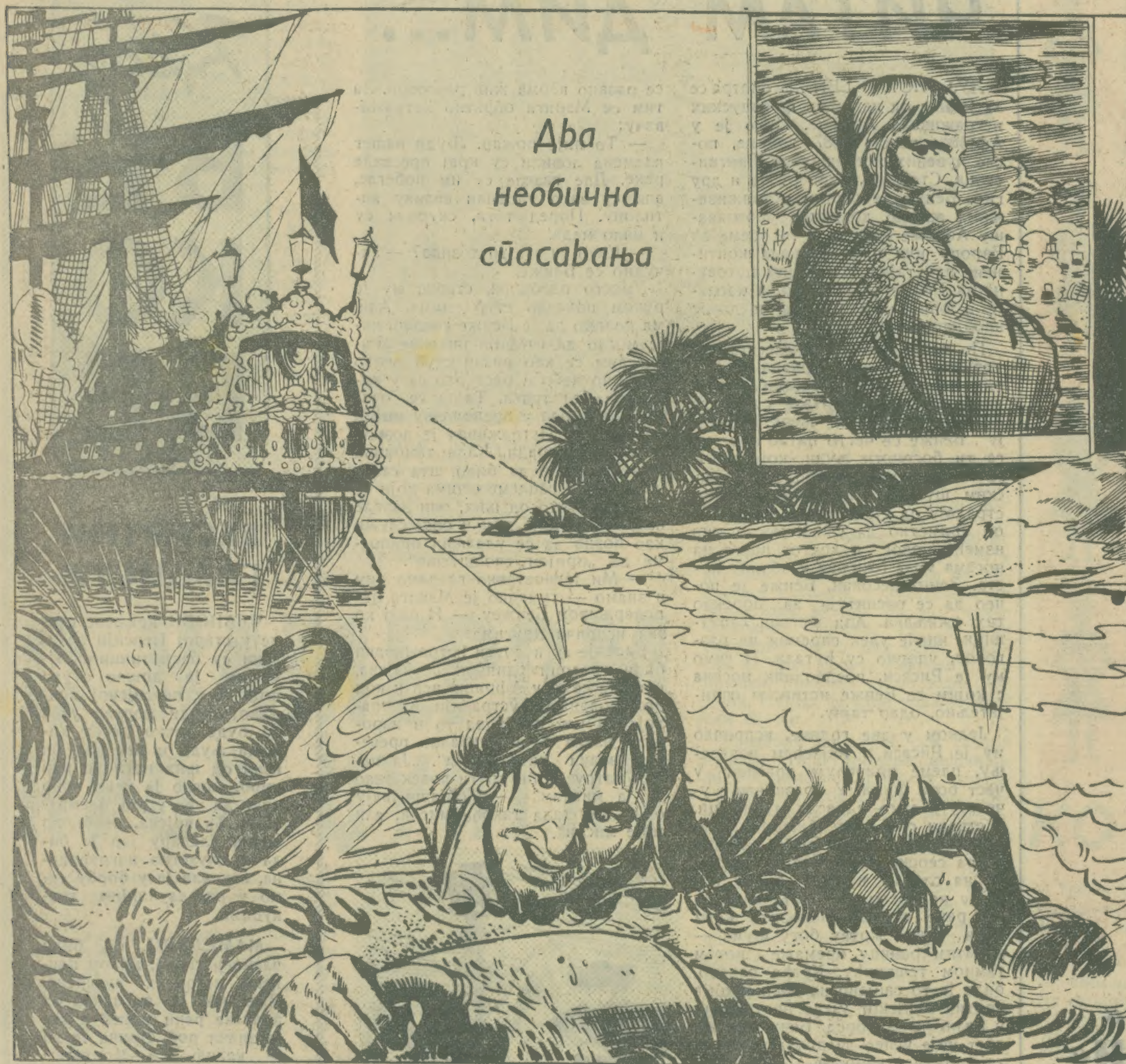

ГУСАР који није знао да плива

О БАРТОЛОМЕУ Португалцу, пирату чијој су се свирепости чудили и сами флибустири, готово се ништа није знало све док се о његовој мрачној личности није почело да говори — од америчког континента до Антила. Рођен је у Португалији и био је буканир: то је цела биографија човека који је 1664. године био изабрани шеф једне мале групе пирата.

На једном слабо наоружаном једрењаку он је почео да гони шпанске бродове. Његовој слави допринела је и једна комична појединост тако ретка за пиратски посао: није знао да плива. У почетку се нашао на челу једне мале трупе с којом је успео да зароби огромну шпанску галију: како није био у стању да управља тако великим бродом, убрзо су га ухватили Шпанци који су у потеру за њим послали три брода. Али он је ипак успео да прекине зарђале алке својих ланаца, да зграби два празна и запуштена крчага и да се баци у море по коме је са њима пливао као са пловцима. Тако је до обале стигао здрав и жив, упркос оловних кугли из мускета које за звиждале око њега. На копну су за његовим трагом кренули у потеру војници и пси. Успео је ипак да пређе једну бару, али се нашао пред речним током који би добар пливач могао да преплива. Он је, међутим, стрпљиво градио сплав, режући дрво једном примитивном секиром. Тако је успео да пређе речицу.

Умакнувши Шпанцима, искрцао се у једној удаљеној луци и на крају стигао на Острво корњача.

После друге, нарочито несрећне експедиције, нико више није хтео да гусари под његовим заповедништвом. Изгледа да је Бартоломео Португалски завршио своју каријеру продајући воће по путевима Острва корњача.

Са свих страна

● Нови закон недавно објављен у Немачкој нема милости за шофере. За пребачај брзине, претицање, вожење у пијаном стању или вожњу која на било који начин угрожава остале путнике кажњаваће се затвором од пет година.

● Телевизијска кула висока 290 метара биће саграђена ускоро у Минхену. На врху куле налазиће се ресторан који ће се окретати око своје осе и тако омогућити посетиоцима да се диве лепом изгледу.

● У Минхену ће се од 25. јуна до 3. октобра одржати изложба немачког транспорта и саобраћаја. Том приликом, немачка железница ће пустити у саобраћај између баварске престонице и Аугсбурга воз који ће се кретати брзином од 200 километара на час, а покретаће га електрична локомотива са шест мотора од 9.000 коњских снага.

ДВАДЕСЕТ ЈЕДНОГОДИШЊА АМЕРИЧКА НОВИНАРКА ЛИНДА ДЕЛАВЕЈ ПРОВЕЛА ЈЕ ДВА МЕСЕЦА У ЛОВУ НА АЈКУЛЕ У МЕКСИЧКОМ ЗАЛИВУ НА ЈЕДНОМ ИСТРАЖИВАЧКОМ БРОДУ. У ФРАНЦУСКОМ ЧАСОПИСУ „НАУКА И БУДУЋНОСТ" ЛИНДА ДЕЛАВЕЈ ЈЕ ОПИСАЛА НА КОЈИ СЕ НАЧИН ОБАВЉА ОВАЈ ЛОВ И ЗАШТО ЈЕ ПОТРЕБАН.

Морају да буду живе...

ПОЗНАТИ амерички научник др Џон Хелер недавно је говорио о томе какву улогу данас има ајкула у медицинским истраживањима. На основу досадашњих опита које је он вршио ајкула је драгоцена лабораторијска животиња јер у свом организму има супстанцу која, сматра се, спречава рашћење малигних тумора.

Доктор Хелер са екипом стручњака сваке године напушта своју лабораторију у Рицфилду (Конектикат) и полази у потрагу за ајкулама које живе у суптропским водама на пучини код Флориде, или тачније — полази у потрагу за једном врло ретком супстанцом названом „рестим" коју ајкуле, нарочито врсте: тигар и лемон, имају у својој јетри. Али како се мало зна о начину њиховог живота и њиховим миграцијама, то се брод-лабораторија доктора Хелера креће за њима и до Бахамских стрва, јер се сматра да их тамо има највише.

Само хватањем ајкуле посао за екипу доктора Хелера ни приближно није готов, јер јетра, која садржи рестим, почиње да се квари за мање од 15 минута после ајкулиног угинућа. Због тога је неопходно да се животиња сачува жива све до тренутка кад је у лабораторији на броду све спремљено. Да би се избегло прерано угинуће, ухваћена животиња се привезује јаким ужетом за задњи део брода.

Ајкуле се веома тешко лове, па чак и ухваћене тешко се могу живе сачувати. Сматра се за велики успех кад се од три уловљене једна жива доведе до лабораторије. Две трећине ухваћених ајкула угину у току пута. Упецана ајкула бори се до бесвести, повлачећи покаткад за собом и брод-лабораторију, или пак њена отворена рана привуче толики број других ајкула да ускоро од ње остане само костур.

Доктор Хелер је покушао да шкрге уловљене ајкуле попрска неким анестетиком да би умирио њено отимање.

Осим ових има и других проблема: ако је улов добар и екипа успе да ухвати већи број ајкула, онда оне све не могу бити убијене у исто време и због тога треба пронаћи начин како да се сачувају у животу оне које су анестезиране. Зато их одвлаче у мало дубљу воду која им очисти шкрге.

Од 60 ајкула ухваћених живих у току прошле године добијено је само око 50 килограма екстракта сирове супстанце. Ова количина, прерађена још 17 пута да би се потпуно пречистила, смањује се на крају на неколико грама чистог рестима.

Али и поред набројаних тешкоћа, екипа доктора Хелера је успела да добије довољне количине ове супстанце за вршење опита над животињама које имају тумор.

Тако су, поред мишева и мајмуна, и ајкуле почеле да играју важну улогу у борби против рака.

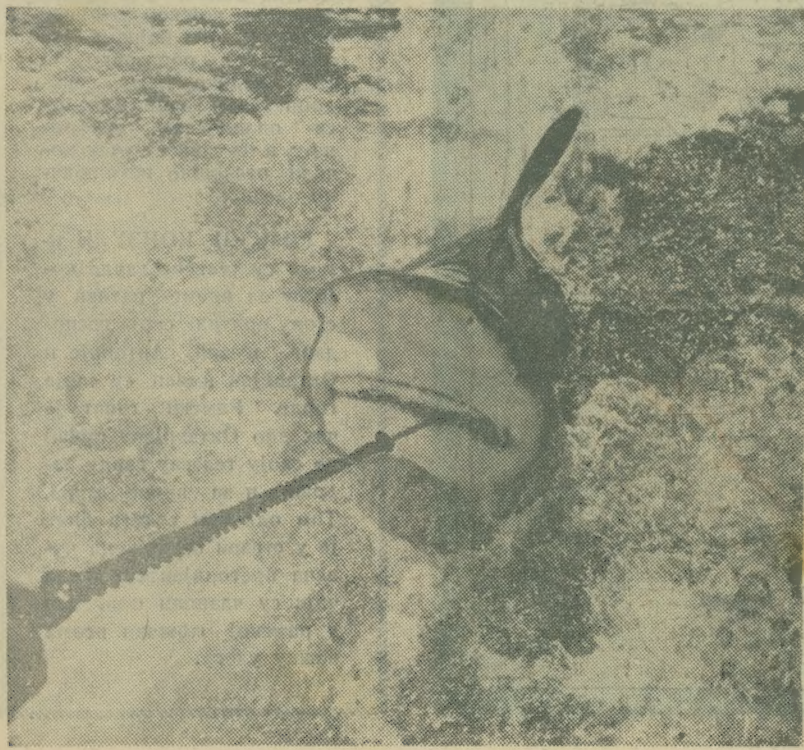

НАМЕРНЕ И СЛУЧАЈНЕ ГРЕШКЕ ЗА ШАХОВСКОМ ТАБЛОМ

ИЗ ШПАНИЈЕ је 1922. године стигла вест да је неки непознати шахиста, чије је презиме било Јунхоза, поставио светски рекорд играјући једновремено на слепо са 32 играча. Шаховски кругови у свету са неверицом су примили резултат који је поставио шахиста непознат јавности. Следеће године у Шпанији је гостовао велемајстор Рихард Рети, који се заинтересовао под каквим је условима постигнут рекорд. Изненађење је било велико — баш као и постигнути резултат. Јунхоза је стварно био заказао симултану утакмицу на 32 табле. У одређено време имао је противнике само на 5 табли, док се 27 нису одазвала позиву. Они су били одмах контумацирани и са резултатом 27:0 Јунхоза је пошао да „обори" светски рекорд. У томе му је, мимо правила, помагало и пет празних шаховских табли и нотес у који је бележио одигране потезе. Када је игра приведена крају, резултат је гласио: 3 добијене партије, 1 изгубљена и 1 реми. Постигнути резултат, наравно, није могао да буде признат, али је остала успомена на њега. Под појмом „Јунхозин шах" подразумевају се намерне грешке које се чине за шаховском таблом.

Јунхозиним стопама пошао је и шахиста Станислав Толстој из Тбилисија, Грузијска ССР. Он је желео да постигне славу у области шаховске композиције, па је почео из старих часописа да преузима проблеме и објављује их под својим именом. Како је то био несигуран посао, то је Толстој решио да пређе на сигурније стазе. Једноставно је организовао међународни конкурс проблемиста преко измишљеног часописа „Мат—пат". Тако је на лак начин дошао до веће залихе проблема које је објављивао под својим и туђим именима у иностранству. Превара је откривена, па је непознати шахиста Толстој постао познат као — плагијатор.

За шаховском таблом играчи чине и несвесне грешке. Познато је да понекад на брзопотезним турнирима играчи врше трајну послугу потребних фигура од најближих суседа. Да би извршио рокаду једном шахисти је недостајао топ кога је претходно већ увео у игру. У брзини он се послужио истом фигуром свога суседа и играјући са три топа лако добио партију.

Немогући потези некада су на шаховским турнирима кажњавани врло строго. За сваки такав потез за казну је морало да се игра краљем на било које слободно поље. То правило данас не важи али је на доба његове примене остала интересантна успомена. У литератури је забележена партија која је трајала само три потеза. Вођа црних фигура је играо Скандинавску партију и у 2. потезу извео даму у игру. За несрећу бели је одиграо баш тада немогућ потез, па је морао да покрене краља на једино слободно место. Одмах затим уследио је шах и мат!

»РИБА НАД РИБАМА« ИЛИ »ЦРВЕНИ ПЛАМЕН«

КО ИМА прилику да посматра рибу названу „црвени пламен“ тај је стварно уверен да је природа створила велико и дивно богатство. Ова риба, која више личи на лептира него на рибу, ретко се налзи у акваријумима, а мало се о њој говори и у разним приручницима за рибе. Чак и у Бремовом „Царству животиња“ овој лептирастој риби посвећено је само неколико редова.

О црвеном пламену се зна да је становник тропских мора и да је веома опака риба, која у својим дивним тракастим пламеним бодљама чува отров за сваког ко јој се сувише приближи. Она зарије своје бодље у плен или непријатеља, бодље се одломе као жаока пчеле и изазивају на месту убода тешка запаљења и тровања.

Ова дивна грабљивица још је је дан доказ да није злато све што сија.

ЧИТАМ ДИМ...

ЛУЈ ГИСТАВ БЕНЖЕ сматра се за једног од највећих француских истраживача Африке. Иако је у Африку дошао 1887. године, после чувених истраживача Линтвистона, Стенлија, Клапертона и других, Бенже је својим истраживањима знатно допринео упознавању Африке која је у то време за Европу још представљала континент пун тајни. На својим путовањима Бенже је упознао, а касније и описао, многе чак и данас необјашњене појаве.

По речима једног енглеског истраживача, ноге црнаца-носача, тих незаменљивих учесника свих експедиција, „нацртале су карту Африке и написале њену историју“. Бенже се често питао због чега ти босоноги људи, који готово читав живот проводе у тропским шумама, релативно ретко страдају од уједа змија. Једном је он приметио да сваки носач има између првог и другог прста на ногама мале ожиљке у облику крста. Заинтересован, Бенже је почео да се распитује за порекло тих ожиљака. Али његови сапутници, иначе увек спремни на разговор, упорно су ћутали. И само му је Рисаси, предводник носача с којим се Бенже истински спријатељио, одао тајну.

Једном у две године, испричао му је Рисаси у највећем поверењу, племе приређује празник у част бога шума. У празновању учествују само одрасли мушкарци, у ствари они који најчешће залазе у шуме препуне змија. После игара сеоски врач сваком учеснику на слављу начини између прстију на ногама крстаст зарез и из ране истисне неколико капи крви — као жртву богу шума — а затим раницу премаже неком тамном течношћу. Краће речено, била је то својеврсна вакцинација против змијског уједа претворена у религиозни обред. Бенже на жалост није успео да дозна и састав тајанствене течности.

Ипак, најнеобичнији и највероватнији био је, без сумње, случај који се збио у време када је експедиција путовала преко области коју настањује племе Нанкасе. Једном је Бенже приметио на хоризонту висок стуб пламена. Помисливши да је у питању шумски пожар, позвао је свог водича по имену Мзинга. Овај је нешто казао својим саплеменицима — носачима — и они су се сви напрегнуто загледали у даљину. После три-четири минута међу њима се развио веома жив разговор. Затим се Мзинга обратио истраживачу:

— То није пожар. Људи нашег племена ловили су крај пресахле реке. Две газеле су им побегле, али су зато уловили велику антилопу. Поред тога, скупили су и мало меда.

— Како си све то дознао? — зачудио се Бенже.

Уместо одговора, старац му је руком показао стуб дима. Али, ма колико да је Бенже гледао, није могао да открије никакве знаке: дим се као раван стуб дизао у мирно небо и растурао се у висинама без трага. Тајна се, очигледно, крила у преношењу мисли на даљину. Истраживач је дознао како се то ради. Када тамошњи житељи желе да било шта саопште својим саплеменицима који се налазе далеко од њих, они запале ватру која даје дим и овај служи као позив да се удаљени припреме за „пријем саопштења“.

— Ми једноставно гледамо дим и знамо — тумачио је Мзинга неповерљивом Бенжеу. — И онај ко зна исприча другима.

Касније су и други истраживачи били сведоци сличних случајева, и то не само у Африци, већ и код домородаца у Аустралији. Аустралијанци чак имају за то и нарочити назив који, буквално преведен, значи „читати дим“. „Ја палим ватру да би други човек знао да ја мислим“ — објашњавају они. „Он тада такође мисли, али моје мисли“.

Кроз ВЕКОВЕ

ВЕСМРТНИ ГАРДИСТИ

ЧЛАНОВИ краљеве гарде у старој Персији називани су бесмртницима. Име им је дошло отуда што је у персијској краљевој гарди морало увек да буде тачно десет хиљада људи и тек кад би неки од њих погинуо или умро, могло је неко ново лице да уђе у ред бесмртника. Та војска, необично одана владару јер је била и изузетно награђивана, ступала је у борбу само у најодлучнијим тренуцима.

МАМЕЛУЦИ су били чланови гарде, махом плаћени, источних суверена. Име им је потицало од арапске речи мамелук која значи роб. Прича се да је калиф Ен—Монтасим (833 — 842) имао 70.000 мамелука. У 13. веку султан Неџсин Един купио је од Монгола 12.000 турских заробљеника и од њих је образовао своју гарду мамелука. Одлични ратници, мамелуци су одиграли важну улогу у Сирији и Египту. Они су чак имали своју династију која је владала читав низ година. Године 1811. вицекраљ Мехмед-Али сазвао је мамелуке у једну тврђаву и ту их поубијао. Тиме се, углавном, завршава њихова историја.

НАПОЛЕОН БОНАПАРТА за време свог похода на Египат искористио је мамелуке за обавештајну службу. Неки од тих мамелука дошли су с Наполеоновом војском у Француску. Од тих војника Наполеон I образовао је 1804. године један ескадрон своје гарде. Они су се одликовали храброшћу, а на себи су увек носили раскошно источњачко одело.

РИМСКИ КОНЗУЛИ имали су телесне гарде које су за време ратова у стопу пратиле своје господаре. Цезар, Антоније и Октавијан имали су своје гарде. Римски сенат је чак дао Октавијану право да своју телесну гарду задржи и за време мира. Том одлуком сената била је у ствари озакоњена чувена преторијанска гарда чији су чланови одиграли у римској држави веома важну улогу.

НЕКОРИСНО ИСКУСТВО

АУК је величанствени водени ток који раздваја Централну Афричку Републику и Републику Чад. У саванама кроз које та река протиче живи највећа антилопа на свету позната под именом елан из Дербија. Рогови ове антилопе представљају јединствен ловачки трофеј, који најчешће остаје неостварени сан најистакнутијих афричких ловаца. Јер, елан из Дербија је не само ретка већ и изванредно снажна и опасна антилопа.

Када сам се почетком године обрео у горњем сливу Аука, нисам тамо дошао да убијам. Своју пушку оставио сам код куће, у Форт Аршамбоу удаљеном педесетак километара, и заменио је фотографским апаратом и касетама пуним филмова. Одлучио сам да проведем три недеље потпуно сам у заседи одакле ћу у миру моћи

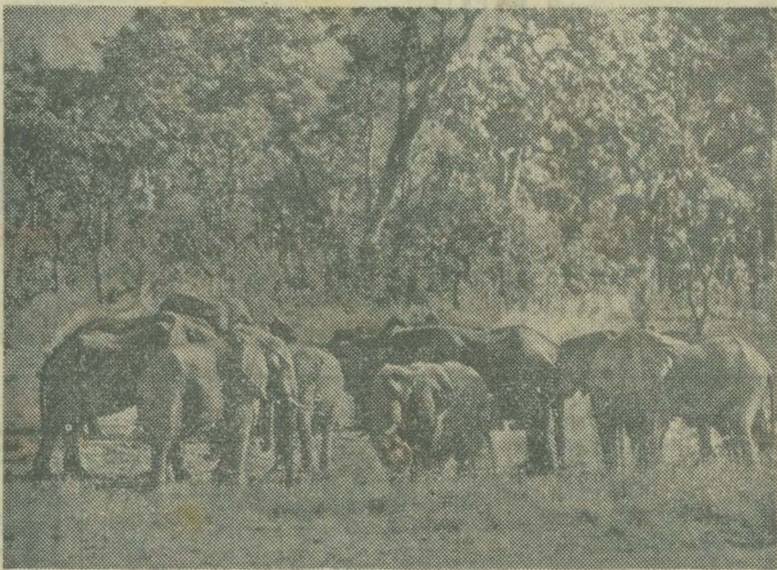

ФРАНЦУЗ П. ВАСЕЛЕ ЈЕ НЕНАДМАШНИ ПЕЈЗАЖИСТА ПРИРОДЕ И ЊЕНОГ ЖИВОТА С КАМЕРОМ У РУЦИ. У СРЦУ АФРИКЕ, НА ГРАНИЦИ ИЗМЕЂУ САВАНЕ И ЏУНГЛЕ, ОН ЈЕ ТРИ НЕДЕЉЕ БЕЗ ПРЕКИДА, ШЋУЋУРЕН У СВОЈОЈ БУСИЈИ, ФОТОГРАФИСАО ЖИВОТИЊЕ И ЗВЕРИ У ПУНОЈ АКЦИЈИ. НЕНАОРУЖАН, ОН ИХ ЈЕ МОТРИО ИЗ ПРИКРАЈКА И НИЈЕ ПРИВУКАО ПАЖЊУ НИЈЕДНЕ ОД ЊИХ. ФОТО-РЕПОРТЕРА ЈЕ НАЈВИШЕ ИМПРЕСИОНИРАО ДВОБОЈ СЛОНОВА И ИЗВАНРЕДНА ДИСЦИПЛИНА КОЈА ВЛАДА У СТАДУ НАЈВЕЋИХ СУВОЗЕМНИХ СИСАРА.

С КАМЕРОМ КРОЗ ЏУНГЛУ

да фотографишем највеће афричке слонове, хијене, антилопе, мајмуне.

За место свог логора изабрао сам једну сасушену баруштину која је слоновима служила као нека врста природног артеског бунара. У тврдој земљиној кори дебелој неколико десетина сантиметара они су, вођени неким необјашњивим нагоном, ископали дубоку рупу кроз коју су помоћу својих дугачких сурли допирали до водоносног слоја који се налазио више од једног метра испод земље. То чудно место служило им је као појило.

Цео дан сам провео у камуфлирању своје бусије. Кола сам ставио испод једног огромног стабла и прекрио их церадом коју сам са свих страна маскирао грањем и лишћем. Место се налазило око 50 метара од рупе у земљи и представљао је изврсну опсерваторију за љубопитљиво око фотографа. Постељу и материјал за кампинг поставио сам уз стабло, а крај узглавља и саме десне руке налазила се прва од неколико десетина гвоздених алки пободених у дрво које ће ми, у случају крајње невоље, послужити да се помоћу њих попењем скоро до врха стабла и тако спасем голи живот. У почетку сам се сваког часа служио својим неудобним гвозденим мердевинама тако да ми је душа непрестано била у носу. Касније сам се већ привикао на дубоко дисање ноћних разбојника, хрипање ваздуха у широко раширеним плућима леопарда, јечање лавова. Тиха симфонија тропске ноћи ме је чак и успављивала.

Већ првих дана упознао сам добре домаћине афричке шуме који се не препуштају луталачким нагонима већ брижљиво чувају своје домаће огњиште. Страшљиве, мајушне антилопе „орибис“ крију се по цео дан и излазе из својих склоништа тек један сат пре заласка сунца. Женка је храбра и одлучнија. Она је увек прва. Њен супруг се појављује иза ње тек у последњем тренутку, са изразом страха. Љупке животињице су често пролазиле свега на неколико метара од мене, али их шкљоцање мог фотографског апарата никада није уплашило.

До слоновског појила прикрадала су се и стада антилопа „бубала“ и коња-антилопа. Друге врсте антилопа нису долазиле, јер оне искључиво пију текућу воду. Пред крај једног изузетно спарног поподнева, баш у тренутку када сам се припремао да напустим заседу, осетио сам сасвим близу себе, с леве стране, присуство неке животиње. Окренуо сам главу сасвим полако, са страхом и радозналошћу. Диван и горостасан елан из Дербија пиљио је у неодољиво привлачан отвор у земљи. Имао је црн подвратак, велику грбу на леђима и сивопепељасте бокове. Усамљена старина био је толико зашао у године да му се сва длака излињала.

Деветог дана чучања у заседи појавиле су се цинхијене Напред су каскале две звери њушећи траг дивљачи коју су гониле. Следило их је још десетак и све су се изгубиле у истом правцу. Заслепљени страшћу ловачког нагона ти курјаци, са ушима хијена, величине крупнијих полицијских паса, нису ни приметили да су прошли свега неколико метара од моје бусије. Сама појава оних крвожедних звери толико је уплашила биљоједе из целог краја да су се разбежали на све стране и неколико дана се нису појављивали. Монотонију тих предугачких часова прекидала је својим веселим кикотом и кревељењем једна банда враголастих мајмуна циноцефала који се, изгледа, једино нису уплашили цинхијена.

Најзад је једно вече бануло из џунгле десетак слонова. Док је стадо дисциплиновано утољавало жеђ, из групе су се издвојила два крупна слона и заподела чудан двобој. Тупи ударци њихових широких чела одзвањали су у предвечерје а с времена на време чули би се шкрипа и шкљоцање проузроковани узајамним ударцима кљова. Борба је била огорчена, али се из њихових огромних плућа нису чули ни рика нити било какав други шум. Час се један слон повлачио и изгледало је да ће сваког тренутка подлегнути; затим би други устукнуо и препуштао терен противнику који је тежином од седам тона насртао, ударао кљовама, настојећи да сможди непријатеља. Први трагови крви и комади покидане коже најављивали су крај у чији крвави исход, у позним ноћним часовима не треба сумњати.

Једне ноћи око два сата осетио сам крај узглавља бат корака неке тешке животиње. Није било места оклевању. За свега неколико секунди нашао сам се на врху крошњатог дрвета. Разрогачивши очи, приметио сам у мраку црне контуре једног слона који је сурлом претраживао и њушио моју постељину и превртао ствари око ње. То је трајало свега неколико секунди а затим се животиња удаљила и зауставила на двадесетак метара од мог камуфлираног логора. Ту је слон стрпљиво чекао два сата. Седео сам на врху дрвета укрућен и преплашен. Мишићи су ме једва држали. Најзад се слон удаљио. Био сам спасен.

Следећих дана био сам сведок најизразитијег примера дисциплине у слоновском стаду и страхопоштовања које млађи имају према самовољи и свевласти најстаријег. Једног јутра око девет сати из прашуме се појавио горостасни стари слон и одмах је заузео место крај отвора за воду. Био је толико стар да су му окоштала леђа личила на самар а уши биле искидане у дроњке. Следила су га три до четири велика мужјака, десетак женки и неколико младунаца који су се у тишини сврставали у ред иза њега. Пошто су се уверили да су остали отвори у земљи исушени, слонови су стрпљиво чекали да се старина разгали.

Настали су призори запрепашћујуће самовоље, безобзирности и неувиђавности слона-старца према жедним млађим саплеменицима. Пошто се прво добро напојио, слон је почео да се прска водом, и тврду кору претвара у блато у коме се затим безбрижно ваљао. Остали су га завидљиво и дахћући од жеђи посматрали, али га нису прекидали у његовом испољавању деспотске самовоље. Та безобзирна игра трајала је читава два сата. Најзад се стари слон задовољио. Полако се удаљио у правцу једног сасушеног пања, почешао се о њега, а затим се удобно изваљао у дебелу хладовину.

Неко би могао помислити да је после тога међу његовим жедним и нервозним саплеменицима настала гужва и огорчена борба око тога који ће се први напити. Уместо тога, они су образовали беспрекоран ред и у потпуном миру су чекали да се они којима је хијерархија доделила предност напију. Сваки слон је пио воду око један минут и није се задржавао ни дуже ни краће од свог претходника. Прво место у реду заузимали су мужјаци, затим женке и најзад младунци. Ако би се нека животиња мало дуже задржала, следећа би је боцнула неколико пута кљовама и она би се послушно уклонила.

Најзад је „поглавица племена“ дао знак да треба да се крене. Неколико младих слонова нису имали времена да се напију. Међутим, они нису ни помислили да се задрже. Одстакутали су са изразом очију пуних жудње и патње. Ускоро су сви утонули у зеленило прашуме. Реда међу слоновима мора бити.

СВАШТА

У Њујорку су се недавно појавиле у продаји прве књиге са сликама намењене специјално псима. Најинтересантније стране, наравно за куце, су оне на којима се налазе слике са костима и разним парчићима меса и које су мало намирисане. Међутим, изгледа да их ипак највише привлачи она страна која је намирисана мирисом мачке. Кад је угледају, пси скачу, лају и реже, тако да је већина господара чији пси имају слабе нерве приморана да је брзо прелиста.

КО КРАДЕ НА МЕРИ?

Једна од ове четири девојке на цртежу подвалила је на мери. Уместо да стави по десет кг пиринча у сваку врећу, она је ставила по 9,5. Било би потребно да се четири пута обави мерење па да се установи која је од њих била непоштена, у ствари да се види која је група врећа лакша. Али... можда је могуће да се непоштена девојка открије само једним мерењем.

Како?

Ево како: девојкама се поделе четири броја: од један до четири. Дакле, свака има свој број. И онда се стави на вагу десет врећа истовремено, и то на следећи начин:

Девојка бр. 1 стави на вагу једну врећу; девојка бр. 2 стави на вагу две вреће; девојка бр. 3 стави на вагу три вреће и девојка бр. 4 стави на вагу четири вреће.

Затим се тих десет врећа измере, дакле, **свега једно мерење**. Уколико није било подвале, требало би да вреће теже тачно 100 кг. Ако вага показује 99 и по кг, онда је прва девојка подвалила; ако покаже 99, онда је проневеру извршила девојка бр. 2; ако вага покаже 98,5, онда је девојка бр. 3 закинула на мери и, најзад, ако покаже свега 98 кг, онда је погрешну меру обавила девојка која је добила број 4.

Четири рођендана четвртог јануара

ЧЕТВРТОГ јануара сваке године на свечано постављен сто у кући Нормана Партона, који живи у енглеској варошици Винчестеру, износи се џиновска торта. Тога дана, наиме, троје његове деце слави рођендан. Мало необично, зар не? Тата Партон се већ навикао на то па је и ове године за овај свечани дан поручио велику торту. За све припреме око прославе троструког рођендана морао се постарати сам, јер се дечја мама налазила у болници: породица Партон очекивала је још једног члана. У тренутку када је тата Партон рачунао колико свећица треба да забоде у торту — кћерка Сузана навршила је тога дана тринаест година, Керол 11, а Норин 8 — зазвонио је телефон. Из болнице су јавили да су слављенице добиле брата Николаса што је значило да ће се идуће године 4. јануара у њиховом дому истовремено славити четири рођендана.

Поред четворо „јануарских потомака“ породица Партон има још троје деце: девојчице Линду (6 година) и Лесли (9), и малог Мајкла који ће у мају напунити две године.

Статистичари су одмах израчунали да су шансе да у једној породици четворо деце истог дана славе рођендан стоје 48.500.000:1.

МАМА ПАРТОН СА ЧЕТВРТИМ „ЈАНУАРСКИМ“ ДЕТЕТОМ

НОРМАН ПАРТОН СА ЛИНДОМ ПОРЕД КОЈЕ СЕДЕ КЕРОЛ И НОРИН (ОБЕ РОЂЕНЕ 4. ЈАНУАРА), МАЈКЛ, СУЗАН (ТАКОЂЕ РОЂЕНА 4. ЈАНУАРА) И ДЕСНО НА КРАЈУ ЛЕСЛИ.

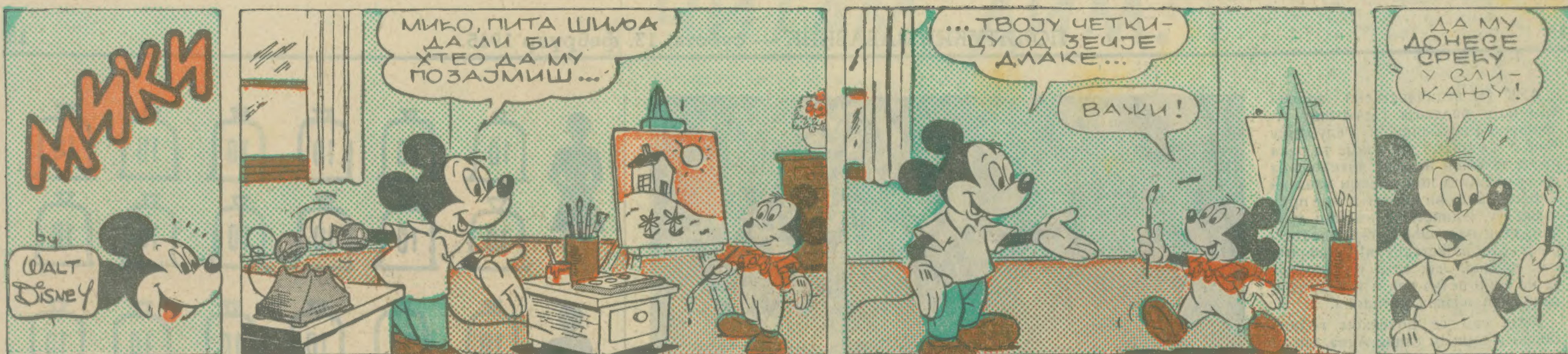

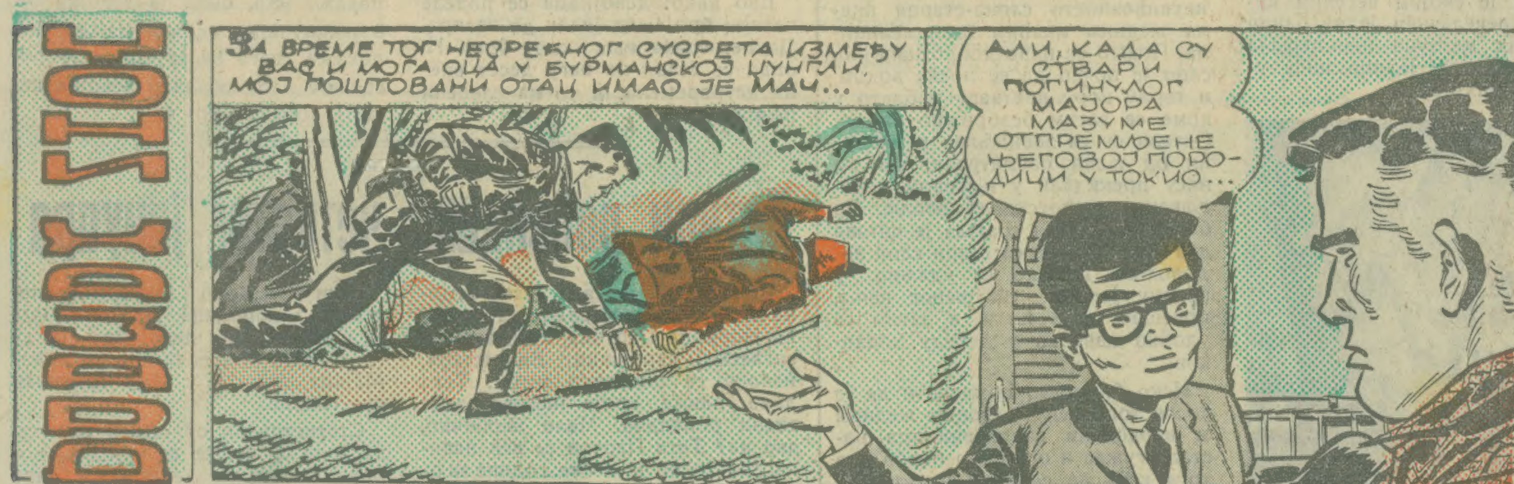

Пионирски астрономски клуб

У Пионирском дому у Москви основан је астрономски клуб који до сада има 500 чланова. Он стоји на располагању свим московским ђацима. Овај центар је изванредно технички опремљен и млади Московљани жељни науке, поготову астрономије и астронаутике, могу у њему да науче многе ствари.

●

Апарат-чичероне

Кад неки туриста зажели да разгледа Париз, сазнаће све о знаменитостима тога града са грамофонске плоче смештене у малом апарату који ће понети са собом. За двочасовну шетњу на плочи је снимљено објашњење у трајању једног сата. Плоча може да се заустави и врати уназад. Осим „ручног грамофона", туриста добија и опширан план кварта који жели да обиђе и упутства коју саобраћајну линију треба да користи да би стигао тамо.

●

Највећи паркинг

Највећи паркинг у Европи налази се у Швајцарској, у предграђу Лозане. Ту се може сместити хиљаду аутомобила. У близини се налази бензинска станица са петнаест пумпи и сервис за прање аутомобила. Преко стотину аутомобила опере се за један сат.

●

Рекордер брзине

Калифорнијска шумска рода важи као рекордер брзине. Научници са универзитета у Џорџији годинама су проучавали њене особине и утврдили: кад она шкапи рибу њен кљун се затвори брзином од 1/25.000 делић секунде.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-112-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.